

Biz bazar iqtisadiyyatını vergi yolu ilə tənzimləməliyik.

Heydər ƏLİYEV

Vergilər

№ 47 (737) ■ 3 dekabr 2014

www.vergiler.az

Qiyməti: 40 qəp.

Əfqanıstan İslam Respublikası Prezidentinin Azərbaycana səfəri

Dekabrın 1-də Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev ölkəmizdə işgüzar səfərdə olan Əfqanıstan İslam Respublikasının Prezidenti Məhəmməd Əşrəf Qani ilə görüşüb.

Əvvəlcə dövlət başçılarının nümayəndə heyətlərinin iştirakı ilə geniş tərkibdə görüşü olub. Prezident İlham Əliyev Məhəmməd Əşrəf Qanini seçkilərdə qazandığı qələbə münasibətilə Azərbaycan xalqı adından və öz adından təbrik edib, ona fəaliyyətində uğurlar arzulayıb: «Bu səfər bizim əməkdaşlığımızın, dostluğumuzun göstəricisidir və mən əminəm ki, biz bütün sahələrdə əməkdaşlığımızı davam etdirəcəyik».

Dövlətimizin başçısı qeyd edib ki, Azərbaycan və Əfqanıstan hər zaman beynəlxalq təşkilatlarda bir-birini dəstəkləyir. İqtisadi əməkdaşlıq üçün də yaxşı imkanlar mövcuddur, ticarət dövriyyəsi artır, bu sahədə yaxşı dinamika müşahidə olunur. Bu səfərdən sonra ticarət, investisiya, enerji və digər sahələrdə iqtisadi əməkdaşlığın genişləndirilməsi üçün əlavə tədbirlərin görülməsinə ümidvar olduğunu bildirdi.

Prezident İlham Əliyev ölkəmizdə əməkdaşlığın da mühüm əhəmiyyət kəsb etdiyini vurğulayıb: «Biz hər sahədə fəal əməkdaşlığa hazırıq, çünki Əfqanıstan bizim üçün qardaş ölkədir və xalqlarımız əsrlər boyu sülh və dostluq şəraitində yaşayıb. Ölkəmiz arasında əməkdaşlığı daha da genişləndirmək üçün bütün imkanlardan istifadə edilməsi vacibdir».

Əfqanıstan Prezidenti ölkəmizə səfərinin yaxşı nəticələri olacağına əminliyini bildirib, ona və nümayəndə heyətinə göstərilən qonaqpərvərliyə görə təşəkkür edib. Prezident İlham Əliyev Azərbaycanın möhtəşəm uğurları münasibətilə təbrik edən Əfqanıstan dövlətinin başçısı Azərbaycan ilə müxtəlif sahələrdə əməkdaşlıq etmək niyyətində olduğunu bildirdi, ölkəmizdə iqtisadiyyatın şaxələndirilməsi ilə bağlı həyata keçirilən islahatları öyrənmək arzusunı diqqətə çatdırıb: «Sizi Azərbaycanın neftə əsaslanan iqtisadiyyatını çox zəngin, şaxələndirilmiş iqtisadiyyata çevirməyiniz münasibətilə bir daha təbrik edirəm».

Prezident Məhəmməd Əşrəf Qani Əfqanıstanda sülhyaratma missiyasına Azərbaycan hərbiçilərinin verdiyi töhfəyə görə minnətdarlığını da diqqətə çatdırıb. O, dövlətimizin başçısına Əfqanıstana yatırılan investisiyalara görə də təşəkkür edib.

Görüşdə Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münasibətilə bağlı fikir mübadiləsi aparılıb. Dövlət başçıları, həmçinin, regional əməkdaşlıq, investisiya, energetika, inşaat, kənd təsərrüfatı, təhsil, mədəniyyət və digər sahələrdə əməkdaşlığın perspektivlərini müzakirə ediblər.

Bakıda keçirilən «BakuTel 2014» telekommunikasiya və informasiya texnologiyaları sərgisində iştirakının önemi vurğulanı, ölkəmizdə araşdırma sahəsində əməkdaşlıq üçün böyük potensialın olduğunu bildirib.

Bakıda keçirilən «BakuTel 2014» telekommunikasiya və informasiya texnologiyaları sərgisində iştirakından məmnunluğunu bildirdən Çarlz Hendri bu sahədə əməkdaşlığın gələcək illərdə də davam etdiriləcəyinə ümidvar olduğunu vurğulayıb. Qonaq Böyük Britaniya şirkətlərinin Azərbaycanca müxtəlif sahələrdə əməkdaşlıqda maraqlı olduqlarını bildirib.

Dövlətimizin başçısı «Rossiya-24» telekanalına müsahibə verib

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev noyabrın 28-də Ümumrusiya Dövlət Teleradio Verilişləri Yayım Şirkətinin «Rossiya-24» informasiya telekanalına müsahibə verib.

Dövlətimizin başçısı müsahibədə Azərbaycan-Rusiya ikitərəfli münasibətləri, Azərbaycanda gedən iqtisadi inkişaf prosesləri, ölkəmizdə iqtisadi əməkdaşlığın perspektivləri, Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi, Azərbaycanca multikulturalizm ənənələri, 2015-ci ildə Bakıda keçiriləcək birinci Avropa Oyunlarına hazırlıq işləri və digər məsələlərə bağlı sualları ətrafı cavablandırıb.

Prezident İlham Əliyev dekabrın 2-də Böyük Britaniya Baş nazirinin Azərbaycan, Qazaxıstan və Türkmənistan üzrə ticarət elçisi, parlamentin üzvü Çarlz Hendrinin başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini qəbul edib.

Prezident İlham Əliyev britaniyalı diplomatı qəbul edib

Dövlətimizin başçısı Azərbaycan ilə Böyük Britaniya arasında ikitərəfli əlaqələrin yüksək səviyyədə olduğunu və dinamik inkişaf etdirildiyini vurğulayıb. Prezident İlham Əliyev Böyük Britaniya şirkətlərinin ölkəmizdə qeyri-enerji sektorunun inkişafında fəal iştirak etməsindən məmnunluğunu bildirib və bunu tərəfdaşlığımızın yaxşı əlaməti kimi dəyərləndirib. Dövlətimizin başçısı Çarlz Hendrinin

Bakıda keçirilən «BakuTel 2014» telekommunikasiya və informasiya texnologiyaları sərgisində iştirakının önemi vurğulanı, ölkəmizdə araşdırma sahəsində əməkdaşlıq üçün böyük potensialın olduğunu bildirib.

Bakıda keçirilən «BakuTel 2014» telekommunikasiya və informasiya texnologiyaları sərgisində iştirakından məmnunluğunu bildirdən Çarlz Hendri bu sahədə əməkdaşlığın gələcək illərdə də davam etdiriləcəyinə ümidvar olduğunu vurğulayıb. Qonaq Böyük Britaniya şirkətlərinin Azərbaycanca müxtəlif sahələrdə əməkdaşlıqda maraqlı olduqlarını bildirib.

«Cənub» qaz dəhlizi strateji əhəmiyyət daşıyır

Noyabrın 28-də Prezident İlham Əliyev Avropa Komissiyasının enerji məsələləri üzrə vitse-prezidenti Maroş Şevçoviçin başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini qəbul edib.

Maroş Şevçoviç Avropa Komissiyasının enerji məsələləri üzrə vitse-prezidenti vəzifəsinə təyin olunması münasibətilə təbrik edən dövlətimizin başçısı qısa müddət sonra onun Azərbaycana səfər etməsinə əməkdaşlığımızı yaxşı göstəricisi kimi dəyərləndirib. Enerji sektoru

İlham Əliyev onun vaxtında icra edilməsi üçün səmərəli əlaqələndirmənin olmasının vacibliyini bildirib.

runda əməkdaşlığın uğurla inkişaf etdiyini vurğulayan Prezident İlham Əliyev ölkəmizlə Avropa təsisatları arasında əlaqələrin fəal və dinamik şəkildə davam etməsindən məmnunluğunu bildirib. Avropa Komissiyasının və Avropa İttifaqı Şurası prezidentlərinin Azərbaycanca səfərlərinə toxunan dövlətimizin başçısı əməkdaşlığımızın genişləndirilməsində yüksək səviyyəli səfərlərin önemi qeyd edib.

Azərbaycan ilə Avropa İttifaqı arasında artıq çərçivə Sazişinin və enerji sahəsində strateji tərəfdaşlıq haqqında Anlaşma Memorandumunun mövcud olduğunu deyən Prezident İlham Əliyev «Cənub» qaz dəhlizi ilə bağlı çoxlu işlər görüldüyünü vurğulayıb. Bu layihəni əməkdaşlığın yeni formatı kimi dəyərləndirən Prezident

Azərbaycan qlobal qaz bazarında önəmli rol oynayır

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev noyabrın 29-da Qaz İxrac edən Ölkələrin Forumunun baş katibi Seyid Məhəmməd Hüseyn Adelinə qəbul edib.

Baş katib Seyid Məhəmməd Hüseyn Adeli rəhbərlik etdiyi təşkilat barədə dövlətimizin başçısına məlumat verib. O, Qaz İxrac edən Ölkələrin Forumuna üzv olan 17 dövlətin ölkəmizlə əməkdaşlıqda maraqlı olduğunu bildirdi. Azərbaycan bu sahədə böyük potensiala malik olduğunu vurğulayan baş katib qlobal qaz

bazarında ölkəmizin mühüm rol oynayacağına əminliyini bildirdi. Azərbaycanın böyük qaz ehtiyatlarına malik olduğunu deyən Prezident İlham Əliyev hazırda təbii qazın müxtəlif marşrutlarla nəqli üçün uğurla həyata keçirildiyini vurğulayıb. Dövlətimizin başçısı Qaz İxrac edən Ölkələrin Forumu ilə əməkdaşlığın təşkilatı üzv olan ölkələrlə ikitərəfli əlaqələrin inkişafına da xidmət edəcəyinə əminliyini ifadə edib.

Görüşdə əməkdaşlığın perspektivləri ilə bağlı məsələlər ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb.

«BakuTel-2014» sərgisi işə başlayıb

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev dekabrın 2-də Bakı Expo Mərkəzində «BakuTel-2014» XX Azərbaycan Beynəlxalq telekommunikasiya və informasiya texnologiyaları sərgisi ilə tanış olub.

Dövlətimizin başçısına sərgi haqqında məlumat verilərək bildirilib ki, bu il sərgidə yerli şirkətlərlə yanaşı, dünyanın 23 ölkəsindən 250 şirkət iştirak edir. Onların arasında aparıcı informasiya-kommunikasiya texnologiyaları şirkətləri, Azərbaycanın mobil rabitə operatorları, internet provayderləri, sistem inteqratorları və məşhur brendlərin distribüterləri var.

Prezident İlham Əliyev sərgidəki milli və xarici pavilyonlarla tanış olub, sərginin iştirakçılarında uğurlar arzulayıb.

Əməkdaşlığın perspektivləri müzakirə olunub

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev dekabrın 2-də Beynəlxalq Telekommunikasiya İttifaqının yeni seçilmiş baş katibi Haulin Zaonu qəbul edib.

Görüşdə Azərbaycanda informasiya-kommunikasiya texnologiyaları sahəsində böyük uğurların əldə edildiyi vurğulanı, «BakuTel 2014» telekommunikasiya və informasiya texnologiyaları sərgisinin önəmi olaraq hər il Bakıda keçirilməsinin və tədbirə olan marağın ildən-ildə artmasının önemi qeyd edilib, sərginin bu sahədə beynəlxalq əməkdaşlığın genişləndirilməsi üçün töhfəsini verəcəyinə əminlik ifadə olunub.

Söhbət zamanı əməkdaşlığımızın perspektivləri ilə bağlı məsələlər ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb.

şiddətini vurğulayaraq, bu əlaqələrin daha da genişləndirilməsində maraqlı olduğunu qeyd edib. Ölkəmizlə enerji sahəsində

İlham Əliyev onun vaxtında icra edilməsi üçün səmərəli əlaqələndirmənin olmasının vacibliyini bildirib.

2 | «Vergi sistemində şəffaflıq və əmələtmə»

3 | Gələn ilin büdcəsi sosial yönümlülüyü ilə xarakterizə olunur

4 | Vergilər Nazirliyinin nümayəndələri Çin Xalq Respublikasında səfərdə olmuşlar

5 | Vergi ödəyicilərinin hüquq və mənafeləri qorunur

«Vergi sistemində şəffaflıq və əmələtmə»

Dekabrın 1-də Azərbaycanda Amerika Ticarət Palatası («AmCham») və Vergilər Nazirliyinin birgə təşkilatçılığı ilə «Vergi sistemində şəffaflıq və əmələtmə» mövzusunda konfrans keçirilmişdir. Tədbirdə Milli Məclisin, Prezident Administrasiyasının, Nazirlər Kabinetinin, Amerikanın Azərbaycandakı səfirliyinin və «AmCham»un nümayəndələri, Vergilər Nazirliyinin rəhbər vəzifəli şəxsləri və KİV nümayəndələri iştirak etmişlər.

«AmCham»un prezidenti İlqar Vəliyev konfransı giriş sözü ilə açaraq diqqəti Azərbaycan hökuməti ilə rəhbərlik etdiyi qurum arasında səmərəli əməkdaşlığa yönəlmişdir. Bildirmişdir ki, 260-dan artıq üzvü olan təşkilat Azərbaycanda iqtisadi islahatların həyata keçirilməsində fəal rol oynayır, özəl sektorun və sahibkarlıq mühitinin daha da yaxşılaşdırılması, qanunvericiliyin təkmilləşdirilməsi ilə bağlı rəy və təkliflərlə çıxış edir: «Dövlət-biznes münasibətlərinin möhkəmlənməsində ciddi tərəfdaşa çevrilən «AmCham» ilə Vergilər Nazirliyi arasında səmərəli əməkdaşlıq qurulub. Nazirliklə palata birgə forumlar təşkil edib, vergitutma sahəsində və vergi qanunvericiliyinin təkmilləşdirilməsi sahəsində aktual mövzular üzrə müzakirələr aparılıb, konkret təkliflər irəli sürülüb. Tərəflər arasında qurulmuş sıx və açıq dialoq, geniş müzakirələr şəraitində əldə edilən ortaq yanaşmalar qanunvericiliyin təkmilləşdirilməsinə öz müsbət təsirini göstərir, azad biznesə dəstəyini daha da yaxşılaşdırmağa əlverişli imkan yaradır».

Milli Məclisin İqtisadi siyasət komitəsinin sədri, akademik Ziyad Səmədzadə Azərbaycanın inkişaf yoluna nəzər salaraq ölkəmizin iqtisadi sahədə həyata keçirdiyi uğurlu islahatların biznesin inkişafına mühüm töhfə verdiyini, hazırda respublikamızın inkişaf baxımından modernləşmə mərhələsinə qədəm qoyduğunu diqqətə çatdırmışdır: «İqtisadiyyatın strukturunun təkmilləşməsində, dövlət büdcəsinin formalaşmasında, strateji valyuta ehtiyatlarının artmasında Vergilər Nazirliyinin müstəsna rolu var. Müstəqillik illərində ölkədə müasir tələblərə cavab verən vergi sisteminin yaradılması mümkün olub, müasir iqtisadi münasibətlər şəraitində prinsipial cəhətdən yeni vergi siyasətinin həyata keçirilməsinə başlanılıb. Vergi sistemi təkmilləşdirilib, onun vahid normativ hüquqi bazası yaradılıb, vergi dərəcələrinin aşağı salınması hesabına vergitutma bazası genişləndirilib. Vergi sistemində aparılan islahatlar və əlverişli vergi mühitinin yaradılması ölkəmizdə sahibkarlığın azad və geniş fəaliyyətinə imkanlar açıb. Vergi inzibətçiliyinin təkmilləşdirilməsi, ən son texnologiyaların tətbiqi, elektron xidmətlərin əhatə dairəsinin genişləndirilməsi vergi intizamının güclənməsinə, könüllü vergi əmələtməsinin səviyyəsinin artmasına şərait yaradıb». Ziyad Səmədzadə bildirmişdir ki, hazırda Azərbaycanın qarşısında yeni hədəflər durur. Müəyyən olunmuş strategiyaya uyğun olaraq 2020-ci və daha sonrakı illərdə iqtisadiyyatın inkişafının qeyri-neft sektorunun hesabına təmin edilməsi nəzərdə tutulmuşdur. Hazırda büdcə ödənişlərində qeyri-neft vergi daxilolmalarının payı 78% təşkil edir və qarşılıqlı illərdə bu rəqəmin daha da artması gözlənilir. Bu məqsədlə vergi sistemində islahatların davam etdirilməsi, vergi sisteminin innovasiya yönümlü iqtisadiyyatın tələblərinə uyğunlaşdırılması nəzərdə tutulur.

Milli Məclisin İqtisadi siyasət komitəsinin sədri, akademik Ziyad Səmədzadə Azərbaycanın inkişaf yoluna nəzər salaraq ölkəmizin iqtisadi sahədə həyata keçirdiyi uğurlu islahatların biznesin inkişafına mühüm töhfə verdiyini, hazırda respublikamızın inkişaf baxımından modernləşmə mərhələsinə qədəm qoyduğunu diqqətə çatdırmışdır: «İqtisadiyyatın strukturunun təkmilləşməsində, dövlət büdcəsinin formalaşmasında, strateji valyuta ehtiyatlarının artmasında Vergilər Nazirliyinin müstəsna rolu var. Müstəqillik illərində ölkədə müasir tələblərə cavab verən vergi sisteminin yaradılması mümkün olub, müasir iqtisadi münasibətlər şəraitində prinsipial cəhətdən yeni vergi siyasətinin həyata keçirilməsinə başlanılıb. Vergi sistemi təkmilləşdirilib, onun vahid normativ hüquqi bazası yaradılıb, vergi dərəcələrinin aşağı salınması hesabına vergitutma bazası genişləndirilib. Vergi sistemində aparılan islahatlar və əlverişli vergi mühitinin yaradılması ölkəmizdə sahibkarlığın azad və geniş fəaliyyətinə imkanlar açıb. Vergi inzibətçiliyinin təkmilləşdirilməsi, ən son texnologiyaların tətbiqi, elektron xidmətlərin əhatə dairəsinin genişləndirilməsi vergi intizamının güclənməsinə, könüllü vergi əmələtməsinin səviyyəsinin artmasına şərait yaradıb».

Vergilər nazirinin müşaviri Akif Musayev «Vergi sistemlərinin harmonizasiyası» mövzusunda təqdimatla çıxış etmişdir. Bildirmişdir ki, ölkələrin iqtisadi inkişafının əsasını milli qanunvericiliklərin, o cümlədən vergi sistemlərinin harmonizasiyası kəpətinin və işçi qüvvələrinin azad yerləşməsinə əlverişli şəraitin yaradılmasında vacib şərtlərdəndir. Ayrı-ayrı dövlətlərin vergi qanunvericiliyi aktlarının uyğunlaşdırılması vergilərin unifikasiyasını, müxtəlif beynəlxalq qurumlara daxil olan ölkələrin vergi sistemlərinin qarşılıqlı fəaliyyətini və vergi siyasətlərinin koordinasiya olunmasını əhatə edir. Harmonizasiya proseslərinin prinsipləri hüquqi tənzimləmələrin uyğunlaşdırılması, harmonizasiya olunmuş aktların sinxron şəkildə qəbul olunması, mərhələlərin ardıcılığı, beynəlxalq müqavilələrin milli qanunvericilik aktlarına münasibətdə üstünlüyü ilə bağlıdır».

Nazirlər Kabinetinin Aparatının İqtisadiyyat və maliyyə-kredit siyasəti şöbəsinin müdiri Şahin Sadıqov tədbirin biznes mühitinin, sektorlararası dialoqun inkişafına böyük töhfələr verəcəyini qeyd etmişdir: «Bugünkü tədbirin əsas məqsədi vergi ödəyiciləri ilə vergi orqanı arasında partnyorluğun

yeni mərhələyə qaldırılmasıdır. Bu önəmli tədbirin məhsuldarlığı ondadır ki, müzakirələr zamanı əldə olunan son nəticələr Vergi Məcəlləsində, digər qanunvericilik aktlarında öz əksini tapır. Azərbaycanda son iyirmi ildə müşahidə olunan inkişaf beynəlxalq aləmdə diqqəti cəlb edir. İnkişafın tempinə təsir göstərən əsas amillər-

təkmilləşdirilməsi istiqamətində həyata keçirilən və dolayısı vergilərin təkmilləşdirilməsi istiqamətində həyata keçirilən ölkələr.

Avropa İttifaqına daxil olan ölkələrdə ƏDV-nin tətbiqi mexanizminin uyğunlaşdırılması prosesi, əsasən, idxal-ixrac əməliyyatlarında ƏDV-nin eyni prinsipə görə hepinə təsir göstərən əsas amillər-

dən biri də ölkədə həyata keçirilən vergi siyasətidir».

Vergilər Nazirliyinin bu sahədəki fəaliyyəti, ictimai məlumatlılığın tətbiqi, geniş müzakirələrin təşkili, məlumat mübadiləsi mədəniyyətinin yüksək səviyyəsi müasir çağırışlara öz münasibətini vaxtında bildirməyə şərait yaradır. Son illərdə elektron xidmətlərin həyata keçirilməsi, vergi sistemində elektron hesab-fakturanın tətbiq olunması, «Mobil imza» sisteminin fəaliyyətə başlaması nazirliyin islahatlara böyük önəm verdiyini göstəricisidir. Partnyorluq müqavilələrinin bağlanması isə vergi əməkdaşlığı ilə sahibkarlar arasında yeni ünsiyyət və əməkdaşlıq formatıdır. Partnyorluq sazişi sahibkarların vergi biliklərinin artmasına da müsbət təsir göstərir».

Vergilər nazirinin müşaviri Akif Musayev «Vergi sistemlərinin harmonizasiyası» mövzusunda təqdimatla çıxış etmişdir. Bildirmişdir ki, ölkələrin iqtisadi inkişafının əsasını milli qanunvericiliklərin, o cümlədən vergi sistemlərinin harmonizasiyası kəpətinin və işçi qüvvələrinin azad yerləşməsinə əlverişli şəraitin yaradılmasında vacib şərtlərdəndir. Ayrı-ayrı dövlətlərin vergi qanunvericiliyi aktlarının uyğunlaşdırılması vergilərin unifikasiyasını, müxtəlif beynəlxalq qurumlara daxil olan ölkələrin vergi sistemlərinin qarşılıqlı fəaliyyətini və vergi siyasətlərinin koordinasiya olunmasını əhatə edir. Harmonizasiya proseslərinin prinsipləri hüquqi tənzimləmələrin uyğunlaşdırılması, harmonizasiya olunmuş aktların sinxron şəkildə qəbul olunması, mərhələlərin ardıcılığı, beynəlxalq müqavilələrin milli qanunvericilik aktlarına münasibətdə üstünlüyü ilə bağlıdır».

A.Musayev qeyd etmişdir ki, harmonizasiya proseslərinin labüdlüyü ölkələrdə kapital yığımının sürətləndirilməsinə, investisiya və innovasiya üçün əlverişli şərait yaradılmasına, sahibkarlıq fəaliyyətinin stimullaşdırılmasına yönəldilmiş vergi islahatlarından irəli gəlir: «Vergi islahatları aparılan ölkələr iki qrupa bölünür: bu islahatları, əsasən, birbaşa vergilərin

təkmilləşdirilməsi istiqamətində həyata keçirilən və dolayısı vergilərin təkmilləşdirilməsi istiqamətində həyata keçirilən ölkələr.

Avropa İttifaqına daxil olan ölkələrdə ƏDV-nin tətbiqi mexanizminin uyğunlaşdırılması prosesi, əsasən, idxal-ixrac əməliyyatlarında ƏDV-nin eyni prinsipə görə hepinə təsir göstərən əsas amillər-

lərinin uyğunlaşdırılmasını əhatə edir. Aİ ölkələrində ƏDV-nin dərəcələri müxtəlifdir: Lüksemburqda 15%, Birləşmiş Krallıqda 17,5%, Fransada 19,6%, Almaniya və Slovakiyada 19%, Estoniya və Avstriyada 20%, Yunanıstan, Portuqaliya, İrlandiya və Polşada 23%, Danimarka, İsveçdə 25%, Macarıstanda 27% təşkil edir».

Bildirmişdir ki, MDB-yə daxil olan ölkələrdə ƏDV-nin dərəcələri Qazaxıstanda 12%, Türkmənistan 15%, Azərbaycan, Gürcüstan və Rusiyada 18%, Belarus, Qırğızıstan, Moldova, Tacikistan, Özbəkistan, Ukraynada 20%-dir. Avropa İttifaqının tələblərinə görə, ƏDV üzrə güzəşt və azadolmaların tətbiqinə icazə verilən sahələr sosial və ya mədəniyyət xarakterli müəyyən mallar və xidmətlər, qida məhsulları, dərman ləvazimatları, səmişin nəqliyyatı xidmətləri, bank və sığorta xidmətləri, kitab, qəzet və nəşrlər, sərqi, muzey və bunlara bərabər xidmətlər, təmənnəsiz verilmiş yaşayış sahələri, mehmanxana, tibbi yardım və bu kimi xidmətlər hesab olunur.

Avropa İttifaqı ölkələrinin vergi siyasətlərinin harmonizasiyasının əsas prinsipləri barədə qeyd edilmişdir ki, üzv ölkələrin milli vergi sistemlərinin harmonizasiyasının əsas istiqamətləri vergi sistemlərinin strukturlarının və əsas vergi növlərinin tutulması qaydalarının uyğunlaşdırılması, vahid bazarda rəqabətlik şərtləri baxımından vergilərin neytrallığının təmin edilməsi, ittiqadaxili sərhədlərdə nəzarətin aradan qaldırılması, bir neçə üzv ölkədə fəaliyyət göstərən firmaların mənfəətlərinin iqtisadi vergiyə cəlb olunmasına yol verilməsi, vergidən yayınma hallarının qarşısının alınması və gəlirlərin müvafiq üzv ölkənin büdcəsinə daxil olunmasını təmin edilməsinə ibarətdir.

Azərbaycanda vergi harmonizasiyasının elementlərindən danışan A.Musayev bildirmişdir ki, rezidentliyin və ya qeyri-rezidentliyin eyni prinsiplər əsasında müəyyən edilməsi, iqtisadi vergitutmanın aradan qaldırılması barədə sazişlərin imzalanması, rezidentlərin digər ölkələrdə mənfəətdən (gəlirdən) ödədikləri vergilərin nə-

zərə alınması, ƏDV-nin təyinat ölkəsi prinsipi üzrə tutulması, daxili istehsal və idxalda tətbiq olunan aksiz dərəcələrinin uyğunlaşdırılması istiqamətində tədbirlərin görülməsi bu prinsiplərə aiddir: «Avropa İttifaqının ƏDV üzrə direktivlərində nəzərdə tutulan və Azərbaycanda tətbiq olunan azadolmalar dövlət rabitə xidmətlərinin və tibbi yardımın göstərilməsinə şamil olunmur. Təhsil və maliyyə xidmətlərinə, orta məktəb dərslərinə azadolmalar şamil olunur. İnsan orqanlarının, qanın və südüünün satışı, diş həkimlərinin göstərdikləri xidmətlər, əsas qida məhsullarının satışı, xəstələrin daşınması üçün göstərilən nəqliyyat və qeyri-kommersiya təşkilatlarının göstərdiyi idman xidmətləri tətbiq olunan azadolmalara aid deyil».

«PaşaBank»ın Tələblərə uyğunluq departamentinin direktoru Anar Kərimov təmsilçisi olduğu qurumun gördüyü işlərdən bəhs etmiş, ölkəmizin vergi sistemində aparılan islahatların bank strukturu üçün əhəmiyyətindən və bu sahədə əldə olunan uğurlardan danışmışdır. Qeyd edilmişdir ki, Azərbaycanı daşınan vergi siyasətinin həyata keçirilməsinin ölkədə biznes mühitinin təkmilləşdirilməsi sahəsində çox böyük yardımı var.

«PWS-Azərbaycan» şirkətinin vergi üzrə meneceri Sakina İbrahimova «Milli şirkətlərin xaricdə investisiyaları: beynəlxalq vergitutma məsələləri» mövzusunda təqdimatında bildirmişdir ki, Azərbaycan şirkətlərinin xaricdə investisiya qoyarkən qarşılaşdıqları vergidən qanun çərçivəsində yayınmaya qarşı qaydalar hazırlanmışdır: «Qaydalara əsasən, «GAAR», yəni vergidən qanun çərçivəsində yayınmaya qarşı ümumi tələblər müəyyən edilmişdir. «GAAR»a alternativ olaraq Böyük Britaniyada istifadə olunan «TAAR», yəni vergidən qanun çərçivəsində yayınmaya qarşı xüsusi qaydalar və «CFC» (güzəştli vergi tutulan ölkələrdə əldə edilən gəlirlə bağlı tələblər hazırlanmışdır. Bundan başqa, dövlətlərin iqtisadi vergitutmaya dair sazişlərində «LOB» müddəaları, yəni vergi imtiyazlarının tətbiqinin məhdudlaşdırılması ilə bağlı müddəalar, güzəştli vergi tutulan yurisdiksiyaların qarşılıqlı siyahıya salınması, nazik kapitalaşdırma qaydaları, qarşılıqlı əlaqədə olan şəxslər arasında qiymət müəyyənəndirilməsi kimi məzəyərlər müəyyənəndirilmişdir».

İqtisadi əməkdaşlıq və İnkişaf Təşkilatı (İÖİT) tərəfindən vergitutma obyektinin azaldılması və mənfəətin başqa orazilərə köçürülməsi ilə mübarizə üzrə BEPS adlanan tədbirlər planının hazırlanmışdır: «BEPS-lə qlobal mübarizə Azərbaycan da təsiri vardır. Çünki BEPS-lə mübarizə üçün tətbiq olunan mexanizmlər Azərbaycan şirkətlərinin xarici ölkələrdəki investisiyalarına təsir göstərə bilər. Gələcəkdə İÖİT-in BEPS-lə bağlı təkliflərinin nəticəsi olaraq, Azər-

baycının iqtisadi vergitutmaya dair saziş müddəalarında dəyişiklik aparıla bilər».

Vergilər nazirinin müşaviri Ələkbər Məmmədov «Vergi əmələtməsinə təsir edən amillər» mövzusunda təqdimatla çıxış etmişdir. Qeyd etmişdir ki, əmələtmə vergi ödəyicisinin yaşadığı ölkənin vergi qanunlarına riayət etmə dərəcəsidir: «Əmələtmə - təkə vadə etmə deyil, vadə etmənin, xidmətin, öhdəliklərin, kommunikasiyanın və təhsilin məcmusudur. Əmələtmənin metodları vadə etmə (icbari əmələtmə) və könüllü (kooperativ əmələtmə) olur. Bu sahədə hədəfə çatmağın yolu məsuliyyətə əmələtməyi asanlaşdırmaqla könüllü əmələtməni təmin etmək və məsuliyyətdən yayınma halla-

rdən müvafiq tədbirlər nəticəsində son 10 ay ərzində 1107 vergi ödəyicisi üzrə 952,7 min manat məbləğində borcun dövlət büdcəsinə ödənilməsi təmin edilmişdir. Vergilər Nazirliyinin əsas məqsədi vergidən yayınan şəxslərin cinayət məsuliyyətinə cəlb edilməsi deyil, yayındırılmış vergi məbləğlərinin dövlət büdcəsinə ödənilməsidir. Cari ilin 10 ayı ərzində 145 iş üzrə 1 milyon 411,6 min manat məbləğində yayındır-

ılmış vergi məbləği dövlət büdcəsinə ödənilməsi üçün həmin şəxslər barəsində cinayət işi başlanılmamış və ya başlanılmış cinayət işlərinə xitam verilmişdir. 2014-cü ilin ilk 10 ayı üzrə vergi borclarının məbləği ötən ilin müvafiq dövrünün göstəricisi ilə müqayisədə 21,1% azalmışdır».

Qeyd edilmişdir ki, könüllü əmələtmə dedikdə, vergi ödəyicilərinin vergi qanunlarına riayət etmələrinə, gəlir məbləğlərinə və vergi öhdəliklərini ədalətli və dürüst bəyan etmələrinə, öz gəlirləri barədə bəyannamələri vaxtında, sərbəst və könüllü şəkildə təqdim etmələrinə şərait yaradan, başqa sözlə, vergilərin vaxtında ödənilməsinə əsaslanan bir sistem başa düşülür. 2014-cü ilin ilk 10 ayı üzrə könüllü əmələtmə səviyyəsi 6,1% artaraq 77,7%-dən 82,4%-ə çatmışdır.

«Ernst & Young» şirkətinin əməkdaşı Zaur Qurbanov çıxışında diqqəti fiziki şəxslərin gəlir vergisinə yönəlmişdir. Onun sözlərinə görə, bu sahə həm Azərbaycan, həm beynəlxalq təcrübənin tətbiqi ilə bağlı öyrənilməsinə, təhlilini və nəticələrin formalaşdırılmasını əhatə edir: «Fiziki şəxslərin gəlir vergisi ona görə aktualdır ki, vergi ödəyicilərinin 80-90 faizə qədərini fiziki şəxslər təşkil edir. Bu hələ qeydiyyatsız keçənlərdir, qeydiyyatsız keçməyənlər də var ki, onlar əməkhaqqı vasitəsilə vergi ödəyicilərinin müəyyən hissəsinə aiddir. ABŞ, Danimarka, Birləşmiş Krallıq, İsveç, Kanadada fiziki şəxslərin gəlir vergisi vergi borclarını içərisində bircinildəndir».

Davami 5-ci səhifədə

Gələn ilin büdcəsi sosial yönümlülüüyü ilə xarakterizə olunur

Müsaibimiz Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin Aqrar siyasət komitəsinin sədr müavini, «Azərıtifaq»ın İdarə Heyətinin sədri, Azərbaycan Kooperasiya Universitetinin rektoru Eldar Quliyevdir.

- Eldar müəllim, ötən həftə Milli Məclis 2015-ci ilin dövlət büdcəsi layihəsinin müzakirəsini başa çatdırıb qəbul etdi. Yeni büdcəni necə xarakterizə edərdiniz?

- Büdcə layihəsi növbəti ildə dövlətin öz funksiyalarını yerinə yetirməsinə təmin etmək üçün zəruri olan əsas maliyyə sənədidir, onun ətrafında ciddi müzakirələrin getməsi töbii qarşılıqdır. Əlbəttə, layihədə deputatları qane etməyən məqamlar da var idi və onlar öz münasibətlərini bildirərək müxtəlif təkliflər irəli sürdülər. Hökumət üzvləri haqlı irad və təklifləri qəbul edərək layihədə müvafiq düzəlişlər apardılar. Fikrimcə, son noticədə dövlətin və xalqımızın mənafeyinə uyğun olan bitkin bir sənəd qəbul olundu.

2015-ci ilin büdcə gəlirləri 19 milyard 433 milyon manat, büdcə xərcləri 21 milyard 100 milyon manat səviyyəsində təsdiq olunmuşdur. Büdcə kəsiri cəmi 1 milyard 662 milyon manat təşkil edir ki, bu da normal göstəricidir və onun bağlanması üçün hökumətin kifayət qədər mənbələri vardır.

Hər şeydən əvvəl, 2014-cü ilə müqayisədə büdcə gəlirlərinin 5,7%, xərclərin 5,2% artmasına diqqətli cəlb etmək istərdim. Həmişə olduğu kimi, gələn il üçün büdcəmiz sosial yönümlü olması ilə xarakterizə olunur. Büdcədə təhsil xərcləri 1,7 milyard manat, səhiyyə xərcləri 778 milyon manat həcmində təsdiq olunmaq-

la, müvafiq olaraq, 3,5% və 7,2 % artırılmışdır. Sosial müdafiə və sosial təminat xərclərinə 2 milyard manatdan çox vəsait ayrılmışdır ki, bu məbləğ təqaüdüçülərin, əlillərin və əhalinin digər aztəminatlı təbəqələrinin sosial müdafiəsinin təminat olmasına yönəldiləcəkdir. Dövlətin əsaslı vəsait qoyuluşuna, sənaye və kənd təsərrüfatına ayırdığı məbləğlər də kifayət qədər yüksəkdir. Bütün bunlarla yanaşı, müdafiə xərclərinin 8,6% artırılması müharibə şəraitində olan ölkəmizin müdafiə qüdrətinin yüksəldilməsinə yönələn çox önəmli bir amil kimi qiymətləndirilməlidir.

- Milli Məclisin payız sessiyasında iqtisadi sahə ilə bağlı hansı qanun layihəsinin müzakirəsi planlaşdırılır?

- 2015-ci il büdcəsinin layihəsi göstərir ki, gələn il də dövlətin qarşıya qoyduğu əsas məqsəd iqtisadi sabitliyi təmin etmək, formalaşmış, davamlı iqtisadi inkişafın möhkəmləndirilməsinə nail olmaqdır. Büdcənin əsas hədəfləri «Azərbaycan 2020: gələcəyə baxış» İnkişaf Konsepsiyasının prioritetlərinə uyğun müəyyənləşdirilib. Ümumilikdə, iqtisadi sahə ilə bağlı layihələr barədə deyil, təmsil etdiyim Aqrar siyasət komitəsi tərəfindən müzakirəyə çıxarılması nəzərdə tutulan layihələr barədə məlumat vermək istərdim. Payız sessiyasına komitemiz tərəfindən «Kənd təsərrüfatı ko-

operasiyası haqqında» və «Qida məhsullarının təhlükəsizliyi haqqında» qanun layihələrinin müzakirəsini təqdim etməyi nəzərdə tuturuq. Fikrimcə, iqtisadiyyatın mühüm sahəsi olan kənd təsərrüfatının inkişafını, əhalinin həyat və sağlamlığını, istehlakçıların hüquqlarının, ətraf mühitin qorunmasının hüquqi əsaslarını müəyyən edən bu qanunların qəbul edilməsi cəmiyyətimiz üçün çox aktual məsələlərin həllinə yardım edəcəkdir.

- Dövlət qeyri-neft sektorunun əsas sahələrindən biri kimi aqrar sahəni inkişaf etdirmək üçün hansı tədbirləri nəzərdə tutur?

- Aqrar sahənin inkişafı ölkəmiz üçün prioritet istiqamətdir. Milli Məclis bu sahənin inkişafını tənzimləyən silsilə qanunlar qəbul etmişdir. Ölkə regionlarının inkişafına dair cənab Prezidentin sərəncamları ilə təsdiq olunan Dövlət proqramlarında aqrar sahənin inkişafına xüsusi diqqət yetirilib. Dövlət tərəfindən taxıl istehsalçılara hər hektar əkin sahəsinə görə subsidiyaların ayrılması, istifadə olunan yanacaq və motor yağlarının, mineral gübrələrin, toxum və tınglərin dəyərinin bir hissəsinin kompensasiya edilməsi, Sahibkarlığa Kömək Milli Fondu tərəfindən dövlətin güzəştli kreditlərinin ayrılması, «Aqrarlıq» ASC-nin xətti ilə kənd təsərrüfatına lazım olan maşın və texnika, damazlıq

heyvanlar gətirilərək lizinq yolu ilə ömtəə istehsalçılarına verilməsi, onlara müxtəlif vergi güzəştləri tətbiq olunması aqrar sahədə çalışanlara göstərilən dövlət dəstəyinin göstəricisidir.

- Mərkəzi Bank gələn ildə etibarən kapital ehtiyatlarının artırılması ilə bağlı yeni qaydalar tətbiq edəcək. Mərkəzi Bankın tələblərinə cavab verməyən bankları nə gözləyir və bu addım bank bazarına necə təsir edəcək?

- Mərkəzi Bank 2015-ci ildə kapital ehtiyatları 50 milyon manatdan aşağı olan bankların fəaliyyətinin dayandırılacağını bildirmişdir. Hesab edirəm ki, bu tələblər bankları kapital ehtiyatlarını lazımi səviyyəyə qaldırmaq üçün ciddi tədbirlər görməyə məcbur edəcək. Tələb öhdəsindən gəlməyən bankları fəaliyyətlərini dayandırmaq, yaxud da başqa banklarla birləşmək məcburiyyətində qalacaqlar. Əlbəttə, məhdud maliyyə vəsaitinə malik bankların özünə kifayət qədər kapital ehtiyatları olan, böyük vəsait tələb edən irimiqyaslı layihələri maliyyələşdirməyə qadir olan bankların fəaliyyət göstərməsi güclü bank sektoru yaradılmasına imkan verəcəkdir. Burada əhalinin ən çox narahatlığına səbəb olan məqama diqqət yetirmək istərdim. Söhbət Mərkəzi Bankın tələblərinə cavab verməyən banklarda əhalinin əmanətlərinin taleyindən gədir. Başqa bankla birləşən banklarda saxlanılan əmanətlərə problem olmamalıdır və birləşmiş bank həmin əmanətlərlə bağlı məsuliyyəti öz üzərinə götürəcəkdir. Fəaliyyəti dayandırılacaq banklarda isə vəziyyət fərqli olacaqdır. Bu zaman siqortalanan vəsait sahiblərinin narahatlığına əsas yox-

dur. Xatırladım ki, depozitə qoyulan həcmi 30 min manatdan, bank faizi 9%-dən yüksək olmayan vəsaitlər siqortalanırlar və onların ilk növbədə qaytarılması təmin olunacaqdır. Fikrimcə, bu məsələ ilə bağlı əhali arasında kifayət qədər məlumatlandırma işi aparılmışdır və bu məlumatlara məhəl qoymayaraq daha yüksək faizlər vəd edən banklara yüksək həcmə vəsait qoyan əmanət sahibləri müəyyən çətinliklərlə üzləşə bilərlər.

- Eldar müəllim, Azərbaycan Kooperasiya Universitetinin rektoru vəzifəsində çalışırsınız. Bu günlərdə universitetinizin bəzi əməkdaşları Azərbaycan Respublikasının Prezidenti tərəfindən təltif olundu...

- Möhtərəm Prezidentimiz İlham Əliyevin universitetimizin və bizimlə yanaşı Bakı Biznes və Kooperasiya Kollecinin əməkdaşlarını təltif etməsi bizim üçün xoş bir sürpriz oldu. Universitetimizin və kollecin kollektivi bu təltifi dövlətin elminə və təhsilin inkişafına diqqətinin daha bir təzahürü kimi qiymətləndirərək dövrün minnətdarlığı hissi ilə qarşıladılar, ayrı-ayrı fərdlərə deyil, ümumilikdə bizim təhsil müəssisələrinin fəaliyyətinə verilən qiymət kimi qəbul etdilər. Bizim üçün sevindirici haldır ki, bu təltiflər universitetin yaradılmasının 50, kollecin yaradılmasının 75 illiyi ərəfəsində verildi. Fəaliyyətimizə verilən yüksək qiymət üçün kollektivimiz adından ölkə başçımıza bir daha ürəkdən minnətdarlıq edərək, göstərilən etimadla doğrultmaq üçün sözlərimizi daha da artıracağımızı bildiririk.

Müsaibəni hazırladı: Fəxryyə İKRAMQIZI

Akif Musayev
Azərbaycan Respublikası vergilər nazirinin müavini

Vergi daxilolmaları və büdcə defisiti

Vergi daxilolmaları hüquqi və fiziki şəxslər tərəfindən dövlət və yerli büdcələrə köçürülən məcburi ödəniş olmaqla vergilərin fiskal tənzimləmə funksiyasını yerinə yetirir. Dünyanın əksər ölkələrində vergi daxilolmaları dövlət gəlirlərinin əsas hissəsini təşkil edərək, orta hesabla büdcə gəlirlərinin ümumi məbləğinin 75 faizinə bərabərdir. Dövlət xəzinəsinin qalan gəlirləri dövlət əmlakının satışından, dövlət qiymətli kağızlarından və s. mənbələrdən əldə edilən gəlirlər hesabına formalaşır.

İdeal şəraitdə dövlət büdcəsinin gəlirləri onun xərcləri ilə balanslaşmalıdır. Lakin realıqda müxtəlif faktorların (iqtisadi, siyasi, təbiət və s.) təsiri ilə elə bir vəziyyət yaranır ki, büdcənin gəlirləri onun xərclərinin örtülməsi üçün kifayət etmir.

Büdcə defisiti dedikdə, onun xərclərinin gəlirlərindən artıq olan hissəsi başa düşülür. Dövlət büdcəsinin defisiti əsasən vergi itkiləri nəticəsində, yəni vergi ödənişlərinin büdcəyə tam səfərbər olunmaması nəticəsində baş verir. Bundan başqa, büdcə defisiti həm də iqtisadiyyatın inkişafı ilə bağlı iri dövlət proqramlarının həyata keçirilməsi, hərbi xərclərin artırılması, müharibə və töbii fəlakətlər, iqtisadi böhranlar nəticəsində baş verə bilər.

Iqtisadi ədəbiyyatda dövlət büdcəsində yaranan defisit əsasən iki qrupa bölünür - dövrü və struktur defisiti. Struktur defisiti ayrıca götürülmüş büdcə səviyyəsində çəkilən xərclər, vergi daxilolmalarının kifayət qədər olmaması və ya işsizliyin təsiri nəticəsində baş verir. Bəzi hallarda büdcənin real defisiti onun struktur defisitindən də çox ola bilər. Bazar iqtisadiyyatı ölkələrində bunun əsas səbəblərindən biri kimi istehsalın aşağı düşməsinə göstərmək olar. Belə olan halda, bir tərəfdən sahibkarların və əhalinin gəlirləri aşağı düşməklə büdcəyə vergi daxilolmaları azalır, digər tərəfdən isə işsizlik və başqa sosial proqramlar üzrə ödənişlər çoxalaraq dövlət xərcləri artmış olur.

Real defisitlə struktur defisit arasındakı fərq nəticəsində büdcənin dövrü defisiti yaranır. Bu zaman real defisit büdcənin struktur defisitindən aşağı olarsa, o, ifrat dərəcədə baş vermiş dövrü defisit adlanır. Büdcənin formalaşdırılması zamanı onun gəlirlərinin xərcləri üzərində üstünlük təşkil etməsi dövlət gəlirlərinin artıq olmasından irəli gəlir.

Dövlət büdcəsinin defisitinin səviyyəsi onun mütləq qiymətinin büdcə xərclərinin həcminə və ya ümumi daxili məhsulun (ÜDM) məbləğinə nisbəti kimi müəyyən edilir. Bir çox iqtisadçıların fikrincə, büdcə defisitinin ÜDM-in həcmindən 2-3 faizdən çox olmaması ölkədə normal sosial-iqtisadi vəziyyətin mövcudluğunu göstərir.

Dövlət büdcəsinin defisitinin səviyyəsi onun mütləq qiymətinin büdcə xərclərinin həcminə və ya ümumi daxili məhsulun məbləğinə nisbəti kimi müəyyən edilir

Adətən, büdcə defisitinin maliyyələşdirməsinin dörd üsulundan istifadə olunur: vergilərin artırılması, pul emissiyası, dövlət səhmlərinin buraxılması və xarici borcların cəlb olunması. Təcrübə göstərir ki, birinci iki üsulun müəyyən çatışmazlıqları var. Belə ki, vergilərin artırılması işgüzarlıq və əməyə stimuluşa aşağı düşməsinə, pul emissiyası isə iqtisadi böhrana gətirib çıxarır. Bazar iqtisadiyyatı mövcud olan ölkələrdə, əsasən, büdcə defisitinin aradan qaldırılmasının üçüncü üsulundan istifadə olunur. Lakin bunlarla yanaşı, bazar iqtisadiyyatı şəraitində büdcə defisitinin aradan qaldırılmasının digər üsullarından biri kimi, dövlət əmlakının satışından əldə edilən vəsaitdən də istifadə oluna bilər.

Iqtisadi nəzəriyyədə büdcə defisitinin tənzimlənməsinə müxtəlif yanaşmalar mövcuddur. Bunlardan üçü diqqətli daha çox cəlb edir. Birinci yanaşmanın tərəfdarları hesab edirlər ki, hər il büdcə gəlirləri ilə xərclər arasında balans yaradılmalıdır. Lakin bu yanaşma, demək olar ki, büdcə-vergi tənzimlənməsinin imkanlarını məhdudlaşdırır. İkinci yanaşmanın tərəfdarları isə hesab edirlər ki, büdcənin balanslaşdırılması hər il yox, müəyyən iqtisadi sikl ərzində təmin edilməlidir. İstehsal həcmi aşağı düşdüyi bir vaxtda hökumət vergiləri aşağı salır, bu isə büdcə defisitini artırmış olur. Buna baxmayaraq, iqtisadi inkişaf verdiyi zaman hökumət xərcləri aşağı salır və nəticədə büdcəyə vergi daxilolmaları artır. İqtisadi sikl başa çatdıqdan sonra büdcədə yaranmış artıq gəlirlər əvvəl yaranmış büdcə defisitini bağlamış olur. Lakin burada əsas problem ondan ibarətdir ki, istehsalın aşağı düşməsi və onun sonradan inkişaf etdirilməsi müxtəlif vaxtlarda baş verir. Üçüncü yanaşma funksional-maliyyə yanaşması adlanır. Onun tərəfdarlarının fikrincə, maliyyələşmənin əsas məqsədi makroiqtisadi tarazlığın yaradılmasından ibarət olmalıdır. Makroiqtisadi tarazlıq nəticəsində milli gəlir artması vergi yükünün artırılmaqla, vergi daxilolmalarının həcminin çoxalmasına şərait yadırır. Bunlar isə öz növbəsində büdcədə yaranmış defisitinin aradan qaldırılmasına təminat verir.

Onu da qeyd etmək lazımdır ki, büdcə defisiti ölkə daxilində müəyyən iqtisadi problemlər yaratmaqla yanaşı, həm də dövlət borcunun yaranmasına gətirib çıxarır. Ümumiyyətlə, dövlət borcunun yaranması əksər ölkələrdə müşayiət olunur. Bu, adətən, dövlət maliyyələşməsinə xroniki defisitinin yaranması zamanı müşahidə edilir.

Beləliklə, yuxarıda göstərilənlər belə nəticəyə gəlməyə əsas verir ki, vergi daxilolmaları büdcə gəlirlərinin əsas mənbəyi olmaqla, həm də dövlətin gözlənilməyən xərclərinin ödənilməsinə və vergi itkilərinin kompensasiya edilməsinə əsas faktorlardan biri kimi çıxış edir. Vergi itkiləri isə əsasən vergi yükünün yüksək olması, iqtisadiyyatda böhranların baş verməsi və «qara bazar» inkişafı zamanı meydana çıxır.

Milli Məclis 2015-ci ilin dövlət büdcəsini təsdiq edib

Milli Məclisin noyabrın 28-də keçirilən plenar iclasında çıxış edən maliyyə naziri Samir Şərifov «Azərbaycan Respublikasının 2015-ci il dövlət büdcəsi haqqında» qanun layihəsi səs verməyə çıxarılmamışdan əvvəl deputatların üç günlük müzakirələrdə səsəndirdiyi təkliflərə hökumətdə baxıldığını və büdcədə bəzi dəyişikliklər edildiyini bildirib. Nazir qeyd edib ki, hökumət elm xərclərinin artırılması ilə bağlı təklifləri nəzərə alaraq bu xərclərin 8 mil-

yon manata qədər artırılmasını məqbul hesab edib. Artım baş verdikdə bu məbləğ 150, 5 milyon manat təşkil edəcək. Nazir siyasi partiyaların maliyyələşdirilməsi ilə bağlı vəsaitin artırılması təkliflərinin də nəzərə alındığını bildirib: «2014-cü ilin dövlət büdcəsindən ayrılan vəsaitin 10 faizi bölüşdürülməmiş qalıb. Bu məqsədlə qanunun 17.1 maddəsinə düzəliş edilməlidir. Bunun tam məbləğdə partiyalar arasında bölüşdürülməsi nəzərdə tutulub. Yaxın vaxtlarda bununla bağlı qanun layihəsi parlamente da-

xil olacaq».

S.Şərifov bildirib ki, qeyri-hökumət təşkilatlarına ayrılan vəsait ötən ilə müqayisədə 50% artıb. Deputatların fikirlərini əsas götürərək hökumət bu məqsədlə əlavə 600 min manat ayrılması təklifini qəbul edib. Bu da QHT-lərin fəaliyyətinə olan qayğının təzahürüdür.

Bundan başqa, bəzi deputatlar bələdiyyələrə nəzərdə tutulan dotasiyaların artırılması ilə bağlı təkliflər irəli sürüblər: «Bir neçə il ərzində bələdiyyələrə ayrılan vəsaitin icrası qənaətbəxş deyil. Maksim-

al icra faizi 89 faiz təşkil edib. Bələdiyyələrin gəlirləri əsasən əmlakların özəlləşdirilməsi, icarəyə verilməsi idi. Hökumət hesab edir ki, bələdiyyələrə dövlət büdcəsindən maliyyə yardımı ayrılması məqsəduyğun deyil. Bələdiyyələrə daha yaxşı imkanlar yaradılmalıdır ki, gəlir əldə etsinlər. Bununla da bələdiyyələrin maliyyə təminatı yaxşılaşacaq».

Sonra Milli Məclis üzvləri 2015-ci il dövlət büdcəsi haqqında qanun layihəsini səs çoxluğu ilə təsdiq ediblər.

Sosial xidmətlər üzrə minimum standartlar hazırlanır

Azərbaycanda sosial müdafiə sistemində həyata keçirilən islahatların xidmətlərin müasirləşdirilməsinə və keyfiyyətinin yüksəlməsinə, şəffaflığın təminatına təsiri böyükdür.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 27 dekabr 2011-ci il tarixli sərəncamı ilə təsdiq edilmiş «Azərbaycan Respublikasında insan hüquq və azadlıqlarının müdafiəsinin səmərəliliyini artırmaq sahəsində Milli Fəaliyyət Proqramı» və Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 5 sentyabr 2012-ci il tarixli sərəncamı ilə təsdiq edilmiş «Açıq hökumətin təşviqinə dair 2012-2015-ci illər üçün Milli Fəaliyyət Planı»nın icrası istiqamətində ixtisaslaşmış vətəndaş cəmiyyəti institutları ilə əməkdaş-

lığın möhkəmləndirilməsi sahəsində görülən tədbirlər davam edir.

Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi (ƏƏSMN) tərəfindən sosial sifarişlər üzrə ixtisaslaşmış vətəndaş cəmiyyətlərinin göstərdikləri sosial xidmətlərə dair minimum standartlar hazırlanır.

«Sosial xidmət haqqında» Azərbaycan Respublikası Qanununa əsasən, ölkəmizdə sosial xidmətlərin göstərilməsində ixtisaslaşmış vətəndaş cəmiyyətlərinin də iştirakına şərait yaradılıb. ƏƏSMN-in sosial xidmətlər üzrə elan etdiyi müsabiqələrdə qalib gəlmiş layihələr üzrə ixtisaslaşmış QHT-lər tərəfindən çoxşaxəli sosial xidmətlərin göstərilməsi təmin olunur. Bu ilin əvvəlindən qeyd olunan layihələr üzrə respublikanın müxtəlif bölgələrində gü-

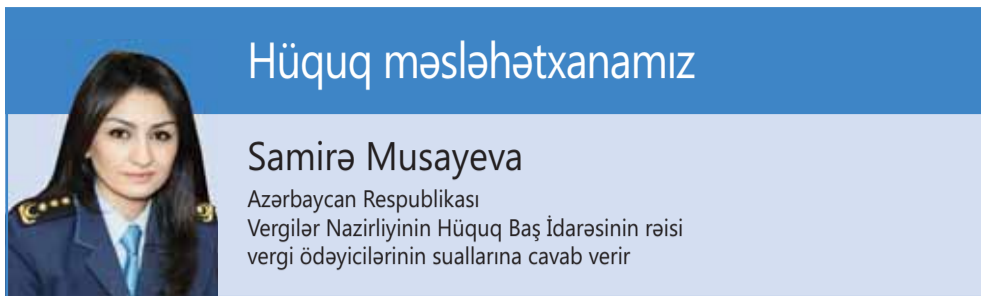
nəzri qayğı və reabilitasiya mərkəzləri, stigmacaqlar və s. yaradılıb, ümumilikdə 1500 nəfərdən çox sağlamlıq imkanları məhdud və ya çətin həyat şəraitində olan uşaq, eləcə də onların ailələri sosial xidmətlərlə təmin olunur.

Nazirlikdən verilən məlumata görə, bu layihə çərçivəsində UNICEF-lə əməkdaşlıq şəraitində uşaqların dövlət uşaq müəssisələrinə düşməsinin qarşısının alınması, çətin həyat şəraitində olan uşaqların və ailələrinin sosial xidmətlərə çıxışının təmin edilməsi məqsədilə gü-nəzri qayğı mərkəzləri şəbəkəsinin genişləndirilməsi nəzərdə tutulur. Sosial sifarişlər üzrə gələn il müsabiqələrin elan olunması zamanı digər prioritetlər kimi, bu istiqamət də diqqətdə saxlanılacaq. Burada

əsas məqsəd uşaqların de-institusionalizasiya və alternativ qayğı tədbirləri ilə əhatə olunması, onların dövlət uşaq müəssisələrinə düşmək riskinin minimuma endirilməsidir. Bu, həmçinin, gün ərzində uşaqların qayğısını çəkmələri səbəbindən işləmək imkanı olmayan valideynlərin əmək fəaliyyəti ilə məşğul olmalarına şərait yaratmaq məqsədinə xidmət edir.

Cari ilin sonunadək beynəlxalq ekspertlərlə bütün dünyada qəbul olunmuş təcrübə əsasında hazırlanacaq standartlar ixtisaslaşmış QHT-lər tərəfindən göstərilən sosial xidmətlərin monitorinqi və qiymətləndirilməsi mexanizminin formalaşdırılması üçün əsas rol oynayacaq ki, bu da öz növbəsində vətəndaş cəmiyyətləri tərəfindən göstərilən sosial xidmətlərin keyfiyyətinin, səmərəliliyinin və ünvanlılığının artırılmasına imkan yaradacaq.

F.CƏBRAYILOVA

Hüquq məsləhətxanamız

Samirə Musayeva

Azərbaycan Respublikası
Vergilər Nazirliyinin Hüquq Baş İdarəsinin rəisi
vergi ödəyicilərinin suallarına cavab verir

Ərazinin ölçüsünə görə güzəşt verilmir

Mülkiyyətimdə olan 10 kvadratmetrik kiçik qeyri-yaşayış sahəsində ərzaq mağazası açaraq fərdi sahibkar kimi fəaliyyətə başlamaq istəyirəm. Həmin mağazada nəzarət-kassa aparatından istifadə ilə bağlı qanunvericilikdə hər hansı güzəşt mövcuddurmu?

Vergi Məcəlləsinin 33.4-cü maddəsinə əsasən, vergi orqanlarında uçota alınmaq üçün vergi ödəyiciləri tərəfindən (kommersiya hüquqi şəxsləri, habelə xarici kommersiya hüquqi şəxsinin nümayəndəlik və filialları istisna olmaqla) onların olduğu və ya yaşadığı yer üzrə vergi orqanına ərizə verilir. Hüquqi şəxs yaratmadan sahibkarlıq fəaliyyətini həyata keçirən fiziki şəxs ərizəni, sahibkarlıq fəaliyyətinə başladığı gündə vergi orqanına verməlidir.

Məcəllənin 16.1.8-ci maddəsi ilə nağd pul hesablaşmalarını nəzarət-kassa aparatları vasitəsilə həyata keçirmək və 16.1.9-cu maddəsi ilə nağd pul hesablaşmaları aparılan zaman alıcıya çek, qəbz, bank çıxarışları və digər ciddi hesabat blanklarını təqdim etmək və həmin çek, bank çıxarışları və ya ciddi hesabat blanklarında qanunvericiliklə müəyyən edilmiş məlumatların əks etdirilməsini təmin etmək vergi ödəyicilərinin vəzifələrinə aid edilmişdir. Nəzarət-kassa aparatlarının tətbiq edilmədiyi fəaliyyət növləri də həmin maddədə təsbit edilmiş, lakin ərzaq mağazasında sahibkarlıq fəaliyyətinin həyata keçirilməsi zamanı nəzarət-kassa aparatlarından istifadə edilməməsi ilə bağlı hər hansı bir müddəa nəzərdə tutulmamışdır. Beləliklə, Vergi Məcəlləsində vergi ödəyiciləri tərəfindən nəzarət-kassa aparatlarından istifadə edilmə-

si sahibkarlıq fəaliyyətinin həyata keçirildiyi ərazinin (binanın) sahəsinin ölçüsündən asılı olmayaraq müəyyənləşdirilməmişdir.

Bu vəzifəni yerinə yetirməyən vergi ödəyicilərinə Vergi Məcəlləsinin 58.7-ci maddəsi ilə maliyyə sanksiyasının tətbiq edilməsi nəzərdə tutulmuşdur. Həmin maddəyə əsasən, nağd pul hesablaşmalarının aparılması qaydalarının pozulmasına, yəni nəzarət-kassa aparatları və ya ciddi hesabat blankları tətbiq edilmədən (nəzarət-kassa aparatları quraşdırılmadan, qanunvericiliklə müəyyən edilmiş formalara uyğun ciddi hesabat blankları olmadan və ya nağd ödənilmiş məbləği mədaxil etmədən), vergi orqanlarında qeydiyyatdan keçirilməmiş və ya texniki tələblərə cavab verməyən nəzarət-kassa aparatlarından istifadə etməklə əhali ilə pul hesablaşmalarının aparılmasına, alıcıya təqdim edilməli olan çekin verilməsinə və ya ödənilmiş məbləğdən aşağı məbləğ göstərilməklə verilməsinə, nəzarət-kassa aparatlarından istifadə edilmiş əşyaların qaydalarının pozulmasına görə vergi ödəyicisinə təqvim ili ərzində belə hallara birinci dəfə yol verdikdə 400 manat, ikinci dəfə 800 manat məbləğində, üç və daha çox dəfə yol verdikdə 1200 manat məbləğində maliyyə sanksiyası tətbiq edilir.

Azərbaycanda beynəlxalq sənaye holdinqi yaradılacaq

Bakıda keçirilmiş Beynəlxalq Sənaye Konfransı çərçivəsində Azərbaycan hökuməti ilə BMT-nin Sənaye İnkişafı Təşkilatı (UNIDO) arasında əməkdaşlığa dair Çərçivə Proqramı imzalanıb.

Sənədə əsasən, BMT ölkəmizdə sənaye potensialının artırılmasına və istifadəsinə öz texniki dəstəyini göstərəcək, sənayenin müasir innovativ modellərinin tətbiq olunmasında yaxından iştirak edəcək. Dünyanın 172 ölkəsini özündə birləşdirən və hökumət, biznes assosiasiyaları və özəl şirkətlərin birgə iştirakı ilə sənaye məsələləri ilə bağlı sənədlər təkliflər verən UNIDO sənayenin inkişafını dəstəkləyir, rəqəbatədavamlı sənaye istehsalının inkişafına və sənaye holdinqlərinin yaranmasına kömək edir. Bu məqsədlə təşkilat birgə əməkdaşlıq çərçivəsində ölkəmizin sənaye potensialının gücləndirilməsinə öz dəstəyini göstərmək niyyətindədir.

BMT-nin Sənaye İnkişafı Təşkilatının baş katibi Li Yong bildirib ki, Azərbaycanda sənayenin inkişafı üçün normal iqtisadi mühit yaradılıb, vergi-gömrük güzəştlərinin tətbiq olunması isə xarici ölkələrin nüfuzlu sənaye holdinqləri ilə əməkdaşlığa yaxşı fürsət verir. Bu amillər nəzərə alınmaqla inkişaf etmiş sənaye ölkələrinin qabaqcıl texnologiyalarını Azərbaycana gətirilməsi, xarici investorların sənaye müəssisələrinin yenedən qurulması və yeni sənaye müəssisələrinin yaradılması prosesinə cəlb edilməsi, müxtəlif layihələrin həyata keçirilməsi nəzərdə tutulur. Yaxın gələcəkdə Azərbaycanda beynəlxalq sənaye holdinqinin yaradılması planlaşdırılır. Holdinq müxtəlif ölkələrin (Türkiyə, Kanada, Cənubi Koreya, Çin, Avstriya, Almaniya, Malayziya, Fransa, İtaliya, Yaponiya) iri sənaye qruplarını ixtiyarlı sənaye müəssisələrinin istehsalına yönəldəcək.

İqtisadiyyat və sənaye naziri Şahin Mustafayev bildirib ki, hökumət yaxın on ildə sənaye müəssisələrinin ümumi daxili məhsulda (ÜDM) xüsusi çəkisini 60%-ə çatdırmağı nəzərdə tutur. Sənayenin ÜDM-də çəkisi 2003-cü ildəki 38%-dən 2013-cü ildə 48%-ə yüksəlib. Ümumilikdə, son 10 ildə sənaye istehsalı 2,7 dəfə, o cümlədən tikinti materialları istehsalı 2,5 dəfə, elektrik avadanlıqları istehsalı 2,1 dəfə, metallurgiya sənayesi 2,2 dəfə, geyim istehsalı 2,5 dəfə ar-

tır. Qarşıdakı onillikdə ixracda sənaye məhsullarının payının əhəmiyyətli dərəcədə artımı və ÜDM-in 80%-ə çatdırılması nəzərdə tutulur. Bu məqsədlə biznes mühitinin daha da yaxşılaşdırılması, xarici investorların bu sahəyə cəlb olunmasını həvəsləndirmək üçün müxtəlif güzəştlərin tətbiqi və stimullaşdırıcı tədbirlərin həyata keçirilməsi nəzərdə tutulur.

UNIDO-nun yaxın tərəfdaşlarından biri, İtaliyanın məşhur «AREA Park» şirkətinin nümayəndəsi Stefen Teylor bildirib ki, 2015-ci ildən başlayaraq Azərbaycanın müxtəlif regionlarında sənayenin vəziyyəti ilə bağlı qiymətləndirmələr aparılacaq, sənaye şəhərciklərinin və sənaye məhəllələrinin yaradılması imkanları nəzərdə keçiriləcək. İtalyanlar müəssisələrin texniki-texnoloji cəhətdən yenidən qurulması, müasir idarəetmə metodları və sənaye sahələrinə fəaliyyət göstərən müəssisələrdə beynəlxalq standartların tətbiqi, sənaye klasterlərinin və xüsusi iqtisadi zonaların yaradılmasına çalışacaq.

Yeri gəlmişkən, Sənaye Konfransı çərçivəsində Fransanın «Alston» şirkəti ilə «Sumqayıt Kimya Sənaye Parkı» MMC arasında əməkdaşlığa dair Anlaşma Memorandumu imzalanıb. Əməkdaşlığa əsasən, Gəncədə metal (alüminium) məmulatların istehsalı üzrə sənaye şəhərcikləri və digər texnoparkların yaradılması üçün iş aparılacaq. Gəncə-Daşkəsən zonalarında xammal bazasının mövcud olması yeni sənaye müəssisələrinin yaradılmasına əlverişli şərait yaradır. Mingəçevirdə müasir tipli sənaye kompleksinin yaradılması da nəzərdə tutulub. Bundan başqa, digər bölgələrdə yerli xammala əsaslanan yüngül və yeyinti sənayesi müəssisələrinin fəaliyyətinin keyfiyyətə müasir səviyyədə qurulması və yeni müəssisələrin yaradılması istiqamətində tədbirlər həyata keçiriləcək.

Azərbaycanda sənaye məhəllələrinin yaradılmasına xarici ölkələrin və beynəlxalq təşkilatların da marağı böyükdür. Avropa İnvestisiya Bankının Şərq ölkələri və Mərkəzi Asiya Departamenti müdirinin müavini Coni Pietikaynenin sözlərinə görə, birgə əməkdaşlıq çərçivəsində respublikamızda sənaye texnoparklarının yaradılmasına texniki dəstək göstəriləcək.

ELBRUS

Vergilər Nazirliyinin nümayəndələri Çin Xalq Respublikasında səfərdə olmuşlar

Çin Xalq Respublikasının Azərbaycan Respublikasındakı səfirliyinin dəvəti ilə Vergilər Nazirliyinin nümayəndələri oktyabrın 25-dən noyabrın 13-dək Çin Xalq Respublikasının (ÇXR) Fujian əyalətində səfərdə olmuşlar. 18 nəfərdən ibarət nümayəndə heyətinə Vergi siyasəti və strateji araşdırmalar Baş İdarəsinin rəisi Natiq Şirinov rəhbərlik etmişdir.

Səfərin məqsədi Çin iqtisadiyyatı və vergi sisteminin əsasları, transfer qiymətləri, vergi öhdəliklərinin əvvəlcədən müəyyən edilməsi sistemi, elektron ticarətin vergiyə cəlb olunması, vergi risklərinin idarə edilməsi, nağdsız hesablaşmaların stimullaşdırılması, vergi orqanlarında tədrisin təşkili, vergi ödəyicilərinə göstərilən xidmətlər sahəsində təcrübə mübadiləsi aparmaq idi.

Oktyabrın 26-da Fujian əyalətinin Fuzhou şəhərində keçirilən seminarın açılışında ÇXR-nin Fujian əyalətinin Xalq Hökumətinin Xarici Əlaqələr Offisinin baş direktor müavini Li Honq, həmin əyalətin

Tədris Mərkəzinin rəisi Qan Yokun və Vergilər Nazirliyinin əməkdaşları iştirak etmişlər.

Seminarla Çin barədə ümumi məlumat və Çinin xarici əlaqələri, Çin iqtisadiyyatının inkişaf modeli, büdcənin icrasının auditi, ödəniş sistemlərinin inkişafı və nağdsız ödəmə alətlərinin tətbiqi, transfer qiymətlərinin, vergidən yayınma hallarının qarşısının alınması tədbirləri, Çin Kommersiya Bankının elektron bankçılığı, internet-biznesin vergiyə cəlb olunması və vergi sisteminin müxtəlif sahələrini əhatə edən təqdimatlar dinlənilmiş, qarşılıqlı maraqlı məlumat mübadiləsi aparılmışdır.

Noyabrın 3-də Vergilər Nazirliyinin nümayəndələri ölkənin ən böyük dövlət banklarından olan Çin Bankının Fuzhou şəhərindəki filialında nağdsız ödəmə əməliyyatları ilə tanış olmuşlar. Filialın Biznes Departamentinin direktoru Lin Venqan bankın ümumi fəaliyyəti və nağdsız ödənişlərin aparılması üsulları haqqında ətraflı məlumat vermiş və müvafiq sualları cavablandırmışdır.

Noyabrın 5-də Azərbaycan təmsilçiləri ÇXR-in Henan əyalətinin Çenqjou şəhərində yerləşən Kommersiya Departamentində olmuşlar. Departamentin, eləcə də yerli vergi orqanının rəsmiləri ilə müzakirələr keçirilmiş, Çin və Azərbaycan vergi sistemləri və əldə olunan nailiyyətlər barədə məlumat mübadiləsi aparılmışdır.

Noyabrın 7-də ÇXR-in ən böyük şirkətlərindən olan «XI-AMENAİR» hava yollarının Siamen şəhərində yerləşən baş ofisində görüş təşkil edilmişdir. Görüşdə şirkətin vitse-prezidenti Huanq Huozao şirkət və gələcək planlar barədə ətraflı məlumat vermişdir. Şirkətin maliyyə vəziyyəti və ödədiyi vergilər barədə təqdimat edilmiş, qonaqların sualları cavablandırılmışdır.

Noyabrın 9-da Putian şəhərində yerləşən Vergi İnstitutunun fəaliyyəti ilə tanışlıq olmuşdur. İnstitutun direktoru Lin bildirmişdir ki, bu qurum, əsasən, Fujian əyalətinin vergi orqanlarının əməkdaşlarını tədris ilə məşğuldu. İnstitutun maddi-texniki təchizatı və treninq otaqları ilə tanışlıqdan sonra ətraflı müzakirələr keçirilmiş, tədris proseslə-

ri və vəsaitləri, treninqlərə cəlb olunma metodları və digər mövzular barədə fikir mübadiləsi aparılmışdır.

Noyabrın 11-də Fuzhou şəhərindəki Vergi ödəyicilərinə Xidmət Mərkəzində görüş zamanı mərkəzin rəhbəri Fan Synsyon mərkəzin iş rejimi, vergi ödəyicilərinə göstərilən xidmətlər, bəyannamələrin göndərilməsi, vergilərin ödənilməsi və digər funksiyaları icra edən terminal barədə ətraflı məlumat vermişdir. Mərkəzdə vergi ödəyicilərinə göstərilən xidmətlərin keyfiyyətinin artırılması və əhatə dairəsinin genişləndirilməsi mövzusunda müzakirələr aparılmışdır.

Vergi siyasəti və strateji araşdırmalar Baş İdarəsinin rəisi Natiq Şirinov qeyd etmişdir ki, Şərq ölkələrinin vergi sahəsində təcrübələrinin öyrənilib təhlil edilməsi məqsədi daşıyan bu səfər Çin Xalq Respublikasının vergi sisteminin tədqiqi və bu ölkədə mövcud qabaqcıl təcrübələrin ölkəmizdə tətbiqi imkanlarını qiymətləndirilməsi, ikitərəfli əməkdaşlıq əlaqələrinin qurulması sahəsində mühüm əhəmiyyət kəsb edir.

İstehlakçılar öz hüquqlarını bilməlidirlər

«İstehlakçıların hüquqlarının müdafiəsi haqqında» Azərbaycan Respublikasının Qanununda alqı-satqı prosesində, iş görülməsində və xidmət göstərilməsində istehlakçı ilə istehsalçı, satıcı və icraçı arasında münasibətlərin eyni cür tənzimlənməsinə diqqət edilir.

Qanuna görə, istehlakçılar malların və onların istehsalçısının, icraçısının və satıcısının sərbəst seçilməsinə, aldıkları malların lazımı keyfiyyətdə olmasına, təhlükəsizliyinə, malların miqdarı, çeşidi və keyfiyyətinə dair doğulmuş və düzgün məlumat əldə etmək hüququna malikdirlər. Bu hüquqların pozulmasına görə təqsirli şəxslər ölkə qanunvericiliyi ilə nəzərdə tutulmuş qaydada mülki, inzibati və cinayət məsuliyyəti daşıyırlar. Nazirlər Kabinetinin bu ilin aprelinde ticarət, ictimai işə, məişət və digər növ xidmətlə bağlı təsdiq etdiyi Qaydalardan irəli gələn bütün tələblər istehlakçıların qanunla qorunan hüquqlarının təmin olunmasına yönəlib. Qaydalara görə, identifikasiya edilməsi mümkün olmayan, aşkar keyfiyyətsiz, bərəsində zəruri məlumat olmayan, yararlılıq müddəti ötmüş, uyğunluq sertifikatı olmayan və s. ərzaq mallarının satışı

qadağandır. İqtisadiyyat və Sənaye Nazirliyinin Antinhisar Siyasəti və İstehlakçıların Hüquqlarının Müdafiəsi Dövlət Xidməti (ASİHDMX) tərəfindən istehlakçıların hüquqlarının etibarlı müdafiəsi, pozulmuş hüquqlarının bərpası, onların aldadılması hallarının qarşısının alınması istiqamətində müxtəlif tədbirlər görülür. Xidmət

runmasının səmərəliliyinin artırılması məqsədilə aidiyyəti dövlət qurumlarının, ictimai təşkilatların və istehlakçıların iştirakı ilə maarifləndirmə tədbirləri də təşkil olunur. ASİHDMX-nin məlumatına görə, istehlakçıların hüquqlarının müdafiəsi sahəsində ilin əvvəlindən bəri maarifləndirilmə tədbirləri çərçivəsində 16 adda 75 min buklet, sahib-

karların istehlakçıların hüquqlarının qorunması sahəsində vəzifələrinə dair 6 adda 6 mindən artıq yaddaş kitabçası hazırlanaraq paylanıb. 2014-cü ilin ilk 9 ayı ərzində keçirilmiş nəzarət tədbirləri nəticəsində mənşəyi məlum olmayan, yararlılıq müddəti ötmüş, etiketlənməsi, keyfiyyət və təhlükəsizlik göstəriciləri normativ sənədlərin tələblərinə uyğun olmayan 46,3 ton ərzaq

və 0,3 ton qeyri-ərzaq malları qanunla müəyyən edilmiş qaydada satışdan çıxarılaraq məhv edilib. Bütün bunlarla yanaşı, istehlakçılar özləri də hüquqlarının qorunmasına laqeyd yanaşmamalıdır. Bunun üçün malın üzərində malın adının, istehsalçının ad və ünvanının, malın tərkibi, istehsal tarixi, saxlanma müddəti, saxlanma şərtləri və şəraiti, xalis çəkisi, qida dəyərliyi, sağlamlıq üçün zəruri maddələrin normativ sənədlərin tələbləri ilə müqayisəli miqdarı, malın işlədilməsi və təhlükəsiz istifadə edilməsi üsulları və qaydalarının, məhsulun hazırlanmasında istifadə olunan standartın və digər normativ-texniki sənədin adı və nömrəsinin, məcburi sertifikatlaşdırılmalı mallar üçün «AZS» milli uyğunluq nişanının, sertifikatlaşma barədə qeyd və s. məlumatların əks olunmasına fikir verilməlidir. Hüquqlarının pozulması halları ilə rastlaşdıqda isə istehlakçılar İqtisadiyyat və Sənaye Nazirliyinin 195-2 Çağrı Mərkəzinə, 498-15-01 və 498-15-04 nömrəli telefonlara, nazirliyin internet saytı və «Facebook» sahifəsi vasitəsilə Dövlət Xidmətinə məlumat verməlidirlər.

AYTƏN

Bakıda Regional İnternet İdarəçilik Forumu keçirilir

«Bakutel-2014» Azərbaycan Beynəlxalq telekommunikasiya və informasiya texnologiyaları sərgi-konfransı çərçivəsində dekabrın 2-də Bakıda «İKT vasitəsilə regional iqtisadi inkişaf və mədəni irəliləyiş üçün coxtərəfli platforma» mövzusunda II Regional İnternet İdarəçilik Forumu (RIİF) işə başlayıb.

Forum BMT-nin İnkişaf Proqramı ilə Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyinin (RYTN) birgə reallaşdırdığı «Azərbaycanda İKT infrastrukturunun və xidmətlərinin davamlılığını və səmərəliliyinin modernləşdirilməsi» layihəsi çərçivəsində təşkil olunub. Tədbir BMT-nin iqtisadi və sosial məsələlər üzrə departamenti, qurumun İİF üzrə Ce-

nevre katibliyi, RYTN və Azərbaycan İnternet Forumunun birgə dəstəyi ilə keçirilir.

Qeyd edək ki, ölkəmizdə «İnsan, iqtisadiyyat və sosial məsələlər üzrə davamlı inkişaf üçün internet idarəçiliyi» mövzusunda təşkil olunan VII İnternet İdarəçilik Forumundan sonra bu sahəyə maraqlar artıb.

BMT-nin iqtisadi və sosial məsələlər üzrə departamentinin baş mütəxəssisi Vyacheslav Çerkaşov qeyd edib ki, hazırda bir sıra ölkələr internet idarəçiliyini tətbiq etməyə çalışmaq üçün regional və milli forumlar təşkil edirlər. Bu forumlar internet idarəçiliyi ilə bağlı məsələləri yerli səviyyədə dərinləşdirir və daha effektiv araşdırmağa, əldə edilmiş nəticə və təklifləri global İİF forumunda səsəndir-

məyə imkan verir.

BMT-nin İnkişaf Proqramının rezident nümayəndəsinin müavini Natalia Alhaziyevi, Domen adlar və IP-adreslərin idarəedilməsi üzrə Korporasiyanın (ICANN) tərəfdaşlarla əlaqələr üzrə baş direktoru Patrik Kons Azərbaycanın informasiya-kommunikasiya texnologiyaları sahəsindəki təşəbbüslərinin öneminə diqqətini bildirib.

Forumda «Rəqəmli erada hökumətin transformasiyası: Açıq hökumət məlumatının Azərbaycanda yeni inkişafı və istiqamətləri», «Avrasiya və Azərbaycan regionunda elektron-təhsil imkanlarının yaradılması», «İKT innovasiyaları vasitəsilə davamlı inkişaf və ətraf mühitin qorunması» və bu kimi digər mövzular müzakirə olunacaq.

«Vergi sistemində şəffaflıq və əmələmə»

Əvvəli 2-ci sahifədə

Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetinin Vergi və vergi qoyma kafedrasının müdiri Yaşar Kəlbəyev «Korporativ gəlir və vergi tutulan gəlir konsepsiyalarının təbiiqi məsələləri» mövzusunda çıxış etmişdir. Bildirmişdir ki, korporativ əmələmə, ilk növbədə, vergi tutulan gəlir məbləğlərinin düzgün hesablanmasıyla əhəmiyyətli dərəcədə asılıdır. Müəssisələrin hesablarında gəlirin ölçülməsi, vergi tutulan gəlirin müəyyən edilməsi zamanı yaranan problemlərlə sahələr və vergi qanunvericiliyi ilə ucaq və hesabat metodları arasında əlaqə barədə ətraflı məlumat verilərək qeyd edilmişdir ki, müəssisələrin aktivlərinin xalis dəyəri onun aktivləri ilə passivlərinin balans dəyərləri arasındakı fərqdən ibarətdir: «İkili yazılış prinsipi göstərir ki, balansın tərtib edildiyi iki tarix arasındakı dövrdə müəssisələrin xalis aktivlərinin dəyərinin dəyişməsi onun mənfəət və zərər hesabında əks etdirilən və həmin dövrdə əldə olunan mənfəətinin məbləğinə bərabərdir».

Qeyd edilmişdir ki, kiçik sahibkarlıq subyektləri istisna olmaqla, digər müəssisələrdə gəlir, adətən, «hesablama» metodu üzrə hesablanır. Bu zaman təqdimmədən əldə olunan gəlir müvafiq pul ödənişi alınarkən deyil, malların göndərilməsi zamanı hesablanır. Digər bir məsələ isə müxtəlif ucaq və hesabat sistemlərində balans hesabı üçün aktivlərin, həmçinin passivlərin dəyərinin qiymətləndirilməsinin müxtəlif metodlarla aparılmasıdır. Müəssisələrin balansı ilə mənfəət və zərər hesabı arasında sıx qarşılıqlı əlaqənin olması səbəbindən dəyərin qiymətləndirilməsi metodlarının müxtəlif variantları gəlirlərin məbləğinə əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərə bilər: «Praktikada bir çox ucaq və hesabat sistemlərində əksər aktivlərin qiymətləndirilməsi onların ilkin alınma dəyəri əsasında, zəruri hallarda isə mənfəət və zərər hesabında əks olunan keçmiş dövrlər üzrə amortizasiya ayrılmaları məbləği qədər düzəliş edilməklə aparılır. Bu yanaşmanın başlıca əsaslandırılması ondan ibarətdir ki, alınma dəyəri digər prinsiplər əsasında qiymətləndirmələrə nisbətən daha obyektiv standartı təmin etmiş olur».

Müəssisələrin vergi tutulan gəlirinin müəyyən edilməsi zamanı problemlə sahələr barədə qeyd edilmişdir ki, müəyyən hesabat dövrü üzrə sahibkarlıq subyektlərinin vergi tutulan gəlirinin müəyyən edilməsi zamanı yaranan əsas praktik problemlərin əksər hissəsi onların kapital aktivləri və passivləri ilə bağlıdır. Bu problemlər, əsasən, amortizasiya, maddi dövrüyə vəsaitləri ehtiyatlarının dəyərinin qiymətləndirilməsi, valyuta məzənlərinin dəyişməsi, daxili bazar-

da qiymətlərin səviyyəsinin dəyişməsidir.

Bildirilmişdir ki, hazırda Azərbaycan vergitutma məqsədləri üçün müəssisələrin gəlirlərinin hesablanması əksər praktiki məsələləri vergi qanunvericiliyinin müdaxiləsi əsasında həll olunur. Lakin bir sıra ölkələrdə bu öz həllini ucaq və hesabatın ümumi qəbul edilməsi metodlarının köməyi ilə tapır.

Vergilər Nazirliyinin Vergi siyasəti və strateji araşdırmalar Baş İdarəsinin rəisi Natiq Şirinov «Vergi sistemində modernləşdirilməsi istiqamətləri» mövzusunda təqdimatla çıxış etmişdir. Bildirmişdir ki, ölkəmizdə vergi sistemində modernləşdirilməsi hüquqi və iqtisadi bazaya malik olmaqla, əsaslandırılmış formada həyata keçirilir. Vergi sistemində aparılmış struktur islahatları nəticəsində 2001-ci ildə Vergilər Nazirliyi yanında Vergi Cinayətlərinin İbtidai Araşdırılması Departamenti, Tədris Mərkəzi, İri vergi ödəyiciləri ilə iş üzrə Departament yaradılmışdır. Sonradan əlavə funksiyaların həvalə edilməsi ilə əlaqədar olaraq, həmin departament Xüsusi Rejimli Vergi Xidməti Departamenti adlandırılmışdır. Naxçıvan MR və işğal olunmuş rayonlar istisna olmaqla, rayon və şəhər vergi orqanları ləğv edilmiş, əvəzində 12 Ərazi Vergilər İdarəsi, paytaxtın rayonlarını əhatə edən Bakı Şəhər Vergilər Departamenti, Vergilər Nazirliyi yanında Vergi Auditi Departamenti yaradılmışdır. 2 sayılı, 11 sayılı və 12 sayılı ərazi vergilər idarələrinin bazasında müvafiq ərazi vergilər departamentləri yaradılmışdır.

Vergi sisteminin modernləşdirilməsinin hüquqi bazası haqqında danışıq N.Şirinov bildirmişdir ki, «Azərbaycan Respublikasında vergi inqibazılığının təkmilləşdirilməsi Dövlət Proqramı» (2005-2007), «Vergi qanunvericiliyi və inzibatchılığının təkmilləşdirilməsi üzrə Strateji Plan» (2009-2012), «Vergi sisteminin inkişafı üzrə 2013-2020-ci illər üçün Strateji Plan» və «Azərbaycan Respublikasında vergi sisteminin təkmilləşdirilməsi üzrə Tədbirlər Planı» (2008-2012) bu sahədə mühüm rol oynamışdır. Bu tədbirlərə uyğun olaraq, nazirlikdə «bir pəncərə» prinsipi üzrə qeydiyyat prosesinə, ƏDV depozit hesabının və banklarla real vaxt rejimində inteqrasiya sisteminin tətbiqinə başlanılmış, Vergi Apelyasiya Şurası yaradılmışdır. «Bir pəncərə» sisteminin tətbiqi ilə əlaqədar «Doing Business-2008» hesabatında Azərbaycan dünyada «ən islahatçı ölkə» kimi göstərilmişdir: «Aparılan islahatlara uyğun olaraq, Vergilər Nazirliyi ilə iqtisadçıların arasındakı gərginliklərin azaldılması haqqında dünyanın 48 ölkəsi ilə beynəlxalq sazişlər bağlanmışdır. Nazirlikdə e-VHF sisteminin, onlayn kargü-

zarlığın tətbiqinə başlanılmışdır. Bunlarla yanaşı, fiziki şəxslərin və müəssisələrin e-qeydiyyatının tətbiqinə əsaslanaraq, vergilərin elektron formada ödənilməsi sistemi tətbiq edilmişdir».

«Vergi sisteminin inkişafı üzrə 2013-2020-ci illər üçün Strateji Plan» haqqında bildirmişdir ki, sənədə uyğun olaraq, nazirlik sisteminin elektron auditini, «ASAN imza» və «Mobil imza»nın tətbiqinə başlanılmışdır. Təqdim olunan elektron xidmətlərin sayı 58-ə çatdırılmışdır. Nağdsız hesablaşmaların stimullaşdırılması ilə bağlı Vergilər Nazirliyi ilə Dünya Bankı arasında saziş layihəsi hazırlanmışdır. Transfer qiymətinin tətbiqi, kiçik və orta müəssisələrin vergiyə cəlb olunma sisteminin inkişafı, şəffaflıq və məlumat mübadiləsi üzrə hesabatlılığın təkmilləşdirilməsi məqsədilə Vergilər Nazirliyi və Beynəlxalq Maliyyə Korporasiyası arasında saziş layihəsi üzərində iş tamamlanmışdır. Eyni zamanda, «İnsan resurslarının inkişafı sahəsində Vergilər Nazirliyinə dəstək» üzrə Tvinning Layihəsinə başlanılmışdır. Ötən ildən vergi orqanları ilə vergi ödəyiciləri arasında partnyorluq sazişinin bağlanması həyata keçirilir.

Vurğulanmışdır ki, Strateji Plan əsasında, 1-ci istiqamət kimi müntəzəm, mükəmməl və beynəlxalq standartlara cavab verən vergi sisteminin formalaşdırılması yekunlaşması, 2-ci istiqamət kimi innovasiya yönümlü iqtisadiyyatın inkişafını təmin edən və qeyri-neft sektorunun ixrac potensialını gücləndirən vergi siyasətinə üstünlük verilməsi müəyyən edilmişdir. Planın uyğun olaraq, qarşıda duran əsas vəzifələr vergi ödəyiciləri ilə partnyorluq prinsiplərinin yaradılması, vergi ödəmə vaxtlarının qısaltılması, dövlət siyasətinin həyata keçirilməsinə yardım etmək, sahibkarlıq fəaliyyətini dəstəkləmək, innova-

«KPMG Azərbaycan» şirkətinin Vergi və hüquq departamentinin müdiri Müşfiq Əliyev «Azərbaycanda ilk kütləvi yerləşdirilmə vergi və hüquqi özəlliklər» mövzusunda təqdimatında qeyd etmişdir ki, ilkin kütləvi yerləşdirilmə və ya IPO (Initial Public Offering) özəl şirkətin ilk dəfə səhmlərini kütləvi şəkildə satışa çıxarmasıdır: «Şirkət bunun üçün IPO prosesi barədə tam informasiya malik olmalı, onun bütün müsbət və mənfi cəhətlərini dəqiqliklə bilməlidir. Artıq Azərbaycan IPO-ların yerləşdirilməsinə başlanılıb və «GoldenPill» şirkətinin səhmlərinin ilkin kütləvi yerləşdirilməsinə 2015-ci ilin əvvəlindən start verilməsi nəzərdə tutu-

lur. Müəyyən edilmiş tələblərə görə, səhmlər listing üçün Bakı Fond Birjasına çıxarılmalıdır. Tələblərə görə, qiymətli kağızların listingə çıxarılması üçün ümumi kapital 5 mln. manatdan az olmalıdır, emitent son 3 maliyyə ilinin hər birinin nəticələri üzrə illik xalis mənfəətə malik olmalıdır. Bazarın inkişafının fəaliyyət göstərən şirkətlərin ölkəmizə yatırdığı investisiyaların yerləşdirilmə ilə bağlı heç bir vergiyə cəlb olunmaması nəzərdə tutulmuşdur. Gələcəkdə iş-tiracqların digər kredit vəsaitləri əldə etmək imkanlarının asanlaşdırılması, səhmdarların risklərinin bölüşdürülməsi və investisiyaların qorunması kimi məsələlər də bu bazarın inkişafına kömək edə bilər».

«Synergy Group» İdarə Heyəti sadrinin müavini Kənan Səfərlili «Sahibkarlıq sahəsində vergi yoxlamaları» mövzusunda təqdimatla çıxış etmişdir. Onun sözlərinə görə, vergi sisteminin sahibkarlığın inkişafı tələblərinə uyğunlaşdırılması məsələsi daim dövlətin diqqət mərkəzindədir: «Məqsəd vergi sisteminin iqtisadi inkişafı stimullaşdıran bir ölçüdə saxlanmasıdır. Qanunvericilik sisteminin baş verməsi son dəyişikliklər, o cümlədən Vergi Məcəlləsinin olummuş əlavə və dəyişikliklər sahibkarlıq sahəsində əlverişli şəraitin yaradılmasını təmin etmişdir. Sahibkarlıq sahəsində aparılan yoxlamaların vahid məlumat reyestrinin yaradılması sahibkarlığın inkişafı istiqamətində atılan mühüm addımlardandır. «Sahibkarlıq sahəsində aparılan yoxlamaların tənzimlənməsi və sahibkarların hüquqlarının müdafiəsi haqqında» Qanun vergi orqanları tərəfindən səyər vergi yoxlamalarının keçirilməsində bir sıra mühüm məsələləri tənzimləyir ki, bu da ölkədə biznes mühitinin yaxşılaşdırılması xidmət edir».

K.Səfərlili bildirmişdir ki, sahibkarlıq sahəsində aparılan yoxlamaların tənzimlənməsi ilə bağlı tələblərə əsasən, yoxlayıcının yüksək peşəkarlığa malik olması, onun vergi orqanında tətbiq edilən etik davranış qaydalarına əməl etməsi şərtidir: «Tələblərə görə, yoxlayıcının səlahiyyətlərinin vergi orqanının səlahiyyətləri ilə məhdudlaşdırılması, yoxlamaların yalnız reyestrdə qeydə alınmaqla aparılması halında etibarlı hüquqi nəticələr əldə etməyə imkan yaranır. Eyni zamanda, bu əsasla qeydə alınmış yoxlamalar nəticəsində sa-

la bağlı vergi problemləri mövzusu mənim üçün daha maraqlıdır. Ümumiyyətlə, Azərbaycanda vergi siyasəti, vergi qanunvericiliyi yüksək səviyyədə təşkil olunub və dövlət siyasətinin əsasını təşkil edir. Tədbirlərin keçirilməsinə görə təşkilatçılara dəstək verən bütün qurumlar minnətdaram».

Konfrans iştirakçılarının rəyi

Azərbaycanda Amerika Ticarət Palatası və Vergilər Nazirliyi tərəfindən təşkil olunan «Vergi sistemində şəffaflıq və əmələmə» adlı 4-cü illik Vergi Konfransı tədbirdə iştirak edən ayrı-ayrı qurumların nümayəndələri tərəfindən də yüksək qiymətləndirilmişdir.

♦ **Arzu Hacıyeva, «Ernst & Yanq» şirkətinin nümayəndəsi:** «Fikrimcə, bu, əməkdaşlığa təkan verən önəmli bir tədbirdir. Biznes mühiti və investitorlarla vergi orqanı təmsilçiləri ilə birbaşa dialoqun aparılması çox vacibdir. «AmCham»-in vergi və gömrük komitəsinin sədri kimi, mən də bu tədbirin keçirilməsində maraqlıyam. Əldə ediləcək nəticələrin uğurlu olmasını inanıram...»

♦ **Aynur Sultanlı, «Statoil» şirkətinin vergi meneceri:** «Bu tədbirdə birinci dəfə iştirak edirəm. Xarici şirkətlərin ölkəmizə yatırdığı investisiyalar-

la bağlı vergi problemləri mövzusu mənim üçün daha maraqlıdır. Ümumiyyətlə, Azərbaycanda vergi siyasəti, vergi qanunvericiliyi yüksək səviyyədə təşkil olunub və dövlət siyasətinin əsasını təşkil edir. Tədbirlərin keçirilməsinə görə təşkilatçılara dəstək verən bütün qurumlar minnətdaram».

♦ **Teymur Axundov, «AtaBank» ASC-nin Bank kartları və elektron xidmətlər departamentinin direktoru:** «Bu cür konfransın keçirilməsi həm Amerika Ticarət Palatası üçün, həm də bizim üçün çox əhəmiyyətlidir. Belə tədbirlərin keçirilməsi vergiyə aid məsələlərin tənzimlənməsində çox müsbət nəticələr verir. Gündəlikdəki məsələlər biznes baxımından aktualdır. Konfransda dövlət orqanlarının məsul şəxsləri də iştirak edirlər ki, bu da bir sıra məsələlərə açıqlıq gətirir, problemlərin aradan qaldırılmasına şərait yaradır. İnanıram ki, burada səslənən fikir və təkliflər tezliklə öz həllini tapacaq».

Elbrus CƏFƏRLİ
Fəxriyyə İKRAMQIZI

Uğurlu başlanğıc

Bu gün dünyanın aparıcı ölkələrinin iqtisadi uğurlarında müasir texnoloji nailiyyətlərin rolu və əhəmiyyəti çox böyükdür. İnformasiya və kommunikasiya texnologiyaları sosial-iqtisadi inkişafı stimullaşdırmaq üçün geniş imkanlara malikdir.

Son illərdə ölkəmizdə internet istifadəçilərinin sayının artması telekommunikasiya sahəsində sağlamlıq rəqabət mühitini, xidmət bazarına bərabərhuquqlu daxil olmanı, eyni zamanda internet istifadəçilərinə yüksək keyfiyyətli xidmətlərin göstərilməsini və hüquqlarının təmin edilməsi kimi məsələlərin əhəmiyyətini artırır.

Internet həyatımıza daxil olmaqla özü ilə bir çox yeniliklər gətirib. Bu yeniliklər biznes sahəsindən də yan keçməyib. Artıq yeni internet-biznes modelləri yara-

nıb. Əlbəttə ki, ənənəvi biznes modellərindən yenilərə keçid heç də asan olmur.

İnternet üzərindən aparılan biznesin Azərbaycanı gətirdiyi anlayışlardan biri də start-uplardır. Start-up yerli bazarda fəaliyyət göstərilməklə yanaşı, qlobal bazarda da işləyəcək internet biznesi modelləri mənasını verir. Start-up sürətli həyata keçirilməsi nəzərdə tutulan biznes ideyasıdır.

Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyi start-up layihələrinin dəstəklənməsi məqsədilə vənçur fondların yaradılması məsələsinə nəzərdən keçirir. Bakıda «Start-up Azərbaycan» layihəsi çərçivəsində keçirilən «Azərbaycanda internet biznesi: mövcud vəziyyət və inkişaf perspektivləri» mövzusunda konfransda çıxış edən rabitə və yüksək texnologiyalar naziri Əli Abbasov bu məsələ ilə bağlı həm respublikanın özəl sektorunu

təmsil edən, həm də dünyada tanınmış iri şirkətlərlə danışıqlar aparıldığını bildirib: «Şəxsi kapitala fondların yaradılması çox vacib məsələdir. Onlar start-up şirkətlərin əsas maliyyə mənbələri ola bilər. Müvafiq olaraq, biz bu istiqaməti də genişləndirmək istəyirik. Azərbaycan kiçik ölkədir və bazar payları məhduddur. Bazarın payının artmasına innovasiya inkişafı hesabına nail olmaq mümkündür».

Bu gün Azərbaycan gəncləri kifayət qədər bilik və bacarıqlara malikdirlər. İntellektual gənclərin maliyyələşdirilməsi üçün bir sıra mexanizmlər həyata keçirilməlidir ki, bu da İnformasiya Texnologiyaların İnkişafı Dövlət Fondu və texnoparkların köməyi ilə edilir. Fond Azərbaycan Respublikası Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyinin tabeliyində yaradılmışdır. İnformasiya-kommunikasiya texnologiyaları sahəsində dövlət siyasətinin həyata keçirilməsinə yardım etmək, sahibkarlıq fəaliyyətini dəstəkləmək, innova-

siya və elmi-tədqiqat layihələrini stimullaşdırmaq, müasir infrastrukturun inkişafına təkan vermək, kiçik və orta sahibkarlıq subyektlərinə maliyyə dəstəyi göstərmək, bu sahəyə yerli və xarici investisiyaları cəlb etmək sahəsində bu qurumun xidmətləri böyükdür.

İnkişafı Dövlət Fondunun layihələrlə iş sektorundan aldığımız məlumat əsasında, təşkilatın elan etdiyi 1-ci qrant müsabiqəsi çərçivəsində Müşahidə Şurası 26 start-up layihəsinin maliyyələşdirilməsi haqqında qərar qəbul edib. Hazırda layihələrin icrası davam edir. Fondun elan etdiyi 2-ci qrant mü-

sabiqəsinə isə sənəd qəbulu başa çataraq təqdim olunan layihələr baxılması üçün ilkin ekspertizaya göndərilib. Qeyd edək ki, 2-ci qrant müsabiqəsi innovativ İKT xidmətlərinin və məhsullarının hazırlanması (tətbiq sahələri: e-ticarət, e-xidmətlər, mobil həllər, istehsal yönümlü yeni məhsullar və texnologiyalar, xidmətlər) mövzusunda həyata edir.

Fond İKT sahəsində sahibkarlığı inkişaf etdirmək məqsədilə yeni yaranan start-up şirkətlərə və kiçik sahibkarlıq subyektlərinə qrantlar şəklində maliyyə dəstəyini həyata keçirir.

Xatırladaq ki, 2014-cü il noyabrın 14-dən 16-dək Yüksək Texnologiyalar Parkında «Start-up günləri» keçirilib. Tədbir çərçivəsində 20 ideya yarışması çərçivəsində münisflər heyəti və ekspertlər tərəfindən altı ən uğurlu layihəni seçilib, bu ideyalar ətrafında 6 start-up komandası formalaşdırılıb.

FƏXRİYYƏ

beynəlxalq panoram

Rusiyada mənzil satışına vergi artırılacaq

Mənzil alındıqdan 7 il sonra satılarsa, bu əməliyyat vergiyə cəlb oluna bilər.

Xatırladaq ki, hazırkı qanuna əsasən, verginin ödənilməsi həddi 3 ildir. İndi mənzilin sahibi fiziki şəxslərin gəlirindən tutulan 13% vergini ödəmədən onu 3 ildən sonra sata bilər.

Ekspertlər hesab edirlər ki, bu, daşınmaz əmlak bazarına, xüsusən də mənzilləri investisiya məqsədi üçün alanlara zərbə vura bilər.

İstisna yalnız yaxın qohumlardan və rəhbərlik qaydasında, bağışlanma müqaviləsi əsasında əldə edilmiş, həmçinin özəlləşdirilmə zamanı alınmış mənzillər üçün nəzərdə tutulub.

Tütün məmulatlarına və alkoqollu içkilərə aksiz vergisi artırılır

Gürcüstanda 2015-ci ilin dövlət büdcəsinin göstəriciləri ilkin variantda nisbətən 170 milyon lari (1 lari=0,4284 man.) məbləğində artırılıb. Artımın mənbəyi vergilərin, xüsusən də tütün məmulatlarına və spirtli içkilərə aksiz vergisinin artmasıdır.

Gürcüstan parlamentinin maliyyə-büdcə komitəsi sədrinin dediyinə görə, tütün məmulatlarına yanaşma fərqləndiriləcək. Qeyd edilib ki, aşağı keyfiyyətli siqaretlərin qiyməti bahaşacaq və siqaretin keyfiyyəti yüksəldikcə bu

qiymət də artacaq.

Dövlət büdcəsinə düzəlişlər edilərək parlamentə təqdim olunan variantda bir sıra dövlət idarələrinə ayrılan vəsaitlərin həcmi artırılıb. İlk variantla müqayisədə DİN və Müdafiə Nazirliyinin büdcəsi 15 milyon lari, Qaçqınların İşləri üzrə Nazirliyin - 10 milyon lari, Təhsil Nazirliyinin - təxminən 25 milyon lari, Ətraf Mühitin Mühafizəsi Nazirliyinin - 3 milyon lari, Sığortanın Maliyyələşdirilməsi Nazirliyinin - 2,5 milyon lari və İnfrastruktur Nazirliyinin büdcəsi 45 milyon lari artırılır.

Daşınmaz əmlak vergisini internet vasitəsilə öyrənmək mümkün olacaq

2015-ci ildən başlayaraq «Rosreyestr» daşınmaz əmlak vergisini müstəqil şəkildə müəyyən etməyə imkan verən xüsusi resurs buraxmağı planlaşdırır.

Yeni internet-servis sayəsində daşınmaz əmlak mülkiyyətçiləri onun kadastr dəyəri əsasında əmlak vergisini özləri müəyyən edə bilərlər. Bundan başqa, elektron imza vasitəsi ilə mülkiyyət hüquqları haqqında çıxarış almaq mümkün olacaq.

«Rosreyestr»-in rəhbərinin sözlərinə görə,

yeni resurs əmlak vergisinin hesablanması prosedurunun şəffaflığını daha da artırmağa və sadələşdirməyə imkan verəcək.

Xatırladaq ki, gələn il yanvarın 1-dən Rusiyanın bir çox regionlarında vergi orqanları fiziki şəxslərin əmlak vergisini mənzilin kadastr dəyəri əsasında hesablayacaq. Bu zaman vergi 2016-cı ildə ödəniləcək.

Region hökumətləri daşınmaz əmlakın dəyərindən asılı olaraq vergi dərəcəsinə 0,1%-dən 2%-dək müəyyən etmək hüququna malikdir.

Xarici ölkələrin təcrübəsi

İsveç Krallığının vergi sistemi: fiziki şəxslərin gəlir vergisi

Fiziki şəxslər dövlət və bələdiyyə səviyyəsində gəlir vergisinin ödəyiciləridir. Dövlət səviyyəsində gəlir vergisi yalnız vergiyə cəlb olunan gəlirin müəyyən həddi keçdiyi halda tutulur.

Rezidentlər bütün dünya üzrə gəlirlərindən, qeyri-rezidentlər isə yalnız İsveç mənbəyindən əldə etdikləri gəlirlərindən vergi ödəyirlər. Ər və arvadlar bütün növ gəlirləri üzrə ayrılıqda vergiyə cəlb edirlər. Gəlir vergisi məqsədləri üçün ortaqlığın tərəfləri ayrıca şəxslər hesab olunur.

Fiziki şəxs əsas yaşayış yeri İsveçdə olduğu və ya daimi yaşamaq niyyəti olmasa belə, ən azı ardıcıl 6 ay ərzində İsveçdə qaldığı halda rezident hesab edilir. Bundan əlavə, İsveç vətəndaşları və ən azı 10 il İsveç rezidenti olmuş fiziki şəxslər ölkəni tərk etdikdən sonra 5 il ərzində (İsveçlə əhəmiyyətli əlaqələrinin qalmadığını sübut edəndək) rezident hesab edirlər (bu, beynəlxalq təcrübədə «5 il qaydası» adlandırılır).

Vergiye cəlb edilən gəlirin və zərərlər üzrə çıxımların hesablanması baxımından «gəlirin kateqoriyası» və «gəlirin mənbəyi» anlayışları mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Fiziki şəxslərin gəlirləri 3 kateqoriyaya bölünür: biznes (sahibkarlıq fəaliyyəti) gəlirləri, kapital gəlirləri və maddi işdən gəlir. Məzdu işdən gəlir və kapital gəlirləri kateqoriyalarının hər biri yalnız bir gəlir mənbəyi yaradır. Fiziki şəxsin İsveçdə həyata keçirdiyi müxtəlif sahibkarlıq fəaliyyəti növlərindən gəlirləri də bir gəlir mənbəyi yaradır. Bununla belə, xaricdə həyata keçirilən sahibkarlıq fəaliyyətindən gəlirlər və ortaqlıqlardan gəlirlər ayrıca mənbələrdən gəlirlər hesab edilir.

Fiziki şəxsin sahibkarlıq fəaliyyətindən gəlirlərinə bütün sahibkarlıq fəaliyyəti növlərindən, peşə fəaliyyətindən və kənd təsərrüfatından gəlirlər daxildir. Sahibkarlıq fəaliyyətində istifadə edilən daşınmaz əmlakdan gəlir və sahibkarlıq fəaliyyəti ilə bağlı daşınmaz əmlakdan gəlir, eləcə də kapital artımı bu kateqoriyaya aid edilir.

Kapital gəlirləri kateqoriyasına dividendlər, faizlər və kapital qoyuluşundan əldə edilən digər bütün gəlirlər daxildir. Bundan başqa, sahibkarlıq fəaliyyəti ilə bağlı olan daşınmaz əmlakın satışından əldə olunan kapital artımı və sahibkarlıq fəaliyyəti ilə bağlı olmayan daşınmaz əmlakdan kapital artımı da bu kateqoriyaya aid edilir.

Sahibkarlıq fəaliyyətindən və kapitaldan gəlir kateqoriyalarına aid edilməyən hər növ vergiyə cəlb olunan gəlir məzdu işdən gəlir kateqoriyasına aiddir.

Vergiye cəlb edilən gəlir hər kateqoriya üzrə ayrıca hesablanır. Sahibkarlıq fəaliyyətindən gəlir kateqoriyası üzrə gəlir hər bir mənbə üzrə, yəni ortaqlıqdan, xaricdə həyata keçirilən sahibkarlıq fəaliyyətindən və digər sahibkarlıq fəaliyyətlərindən gəlir mənbələri üzrə ayrılıqda hesablanır.

Məzdu işdən gəlir və sahibkarlıq fəaliyyətindən gəlirlər top-

Ən mühüm azadolmalar aşağıdakılardır:

- həyat sığortasından gəlirlər;
- texniki xidmət qarşılığında dövrü ödənişlər şəklində alınmış məbləğ, bu şərtlə ki, ödəyən şəxs üçün həmin ödəniş gəlirdən çıxılmayan xərc hesab edilsin;
- əksər təqaüdlər və təhsil məqsədilə alınmış digər yardımlar;
- müəyyən dividendlər.

Qazanılmış illik gəlirdən (məzdu iş və sahibkarlıq fəaliyyətindən gəlir) dövlət gəlir vergisi aşağıdakı proqressiv dərəcələrlə tutulur:

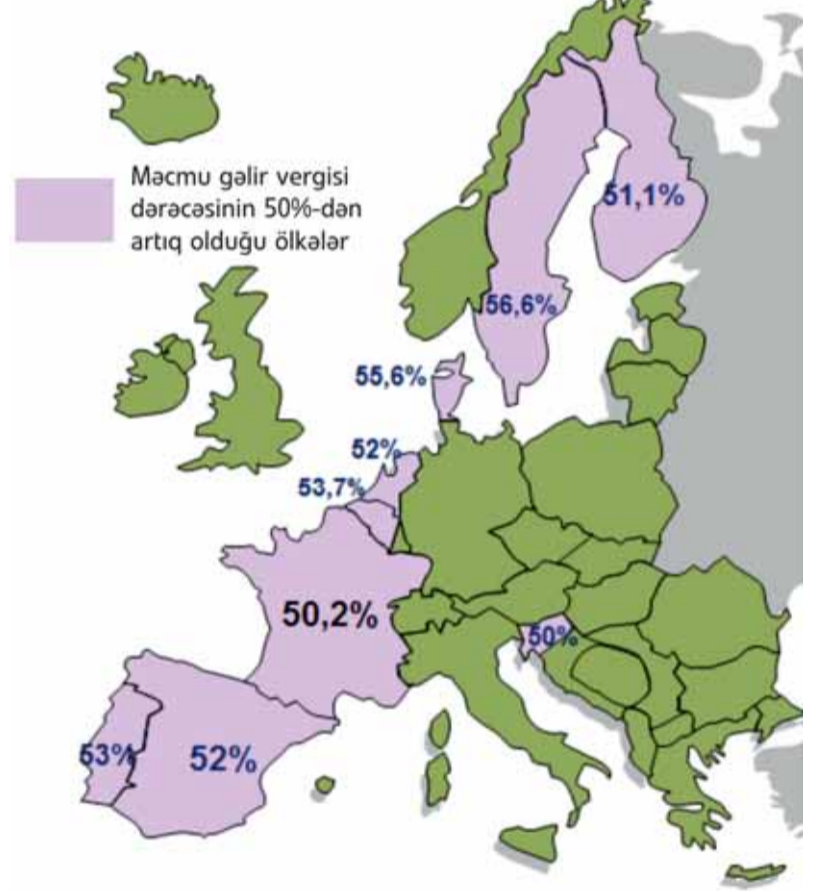
Vergiye cəlb edilən gəlir (krona)	Dərəcə (%)
0 - 413 200 0 - 450 200*	0
413 200 - 591 600 450 200 - 620 600*	20
591 600-dən yuxarı 620 600-dən yuxarı*	25

* Pensiya alan 65 yaşdan yuxarı fiziki şəxslər üçün

lanır və özəl pensiya ödənişləri, aliment ödənişləri, məzdu işdən gəlir çıxımları və baza güzəştini çıxıldıqdan sonra qalan məbləğ dövlət və bələdiyyə gəlir vergisinin məqsədləri üçün vergi ödəyicisinin gəliri hesab olunur.

Kapital gəlirlərindən faiz ödənişləri və kapital zərərləri çıxıldıqdan sonra vergiyə cəlb edilən kapital gəlirləri formalaşır ki, bu gəlir dövlət gəlir vergisinin standart dərəcəsi ilə vergiyə cəlb olunur. Bələdiyyə gəlir vergisi bu növ gəlirə tətbiq edilmir.

Kapital gəlirləri dövlət gəlir vergisinə sabit 30% dərəcə ilə cəlb olunur və bələdiyyə gəlir vergisinə cəlb edilmir. Vergi ilinin ən azı bir hissəsi ərzində İsveç rezidenti olmuş fiziki şəxsin dövlət və bələdiyyə gəlir vergilərinin cəmi məcmu gəlirinin 60%-indən artıq olarsa, onun vergi yükü həmin həddə qədər azaldılır. Vergi yükü əvvəlcə kapital gəlirlərindən dövlət gəlir vergisi, sonra qazanılmış gəlirlərdən dövlət gəlir vergisi məbləğindən qeyd edilən həddə qədər azaldılır. Bələdiyyə gəlir vergisi məbləği isə azaldıla bilməz.

Rubrika üçün materialları Vergi siyasəti və strateji araşdırmalar Baş İdarəsi təqdim edib

krossvord

Yuxarıdan aşağı:

1.Bilyard oyununda şarvurma üsullarından biri; 2.Görüş; 3.Rusiyada çay; 4.Berdə rayonunda kənd; 5.Hind okeanında dəniz; 6.Nəfəsli musiqi aləti; 9.Oksigenin dəyişilmiş şəkli olub, qüvvətli oksidləşdirici və zərərsizləşdirici xassəyə malik qaz; 13.Ehtiras, şiddətli istək, arzu, meyil; 15.Ötən əsrin əvvəllərində ABŞ-in lüks sinfinə aid avtomobil markası; 16.Səslənməsinə görə eyni olan, lakin yazılışına görə fərqlənən sözlər; 17.Türkiyə Cümhuriyyətinin paytaxtı; 18.Kimyəvi element. Portativ texnikanın (mobil telefon, planşet, oyun konsol-

ları və s.)akumulyator batareyalarında geniş istifadə olunur; 20.Ağacdan hazırlanmış konus formalı nəfəsli musiqi aləti; 21.Almaniyada çay.

Soldan sağa:

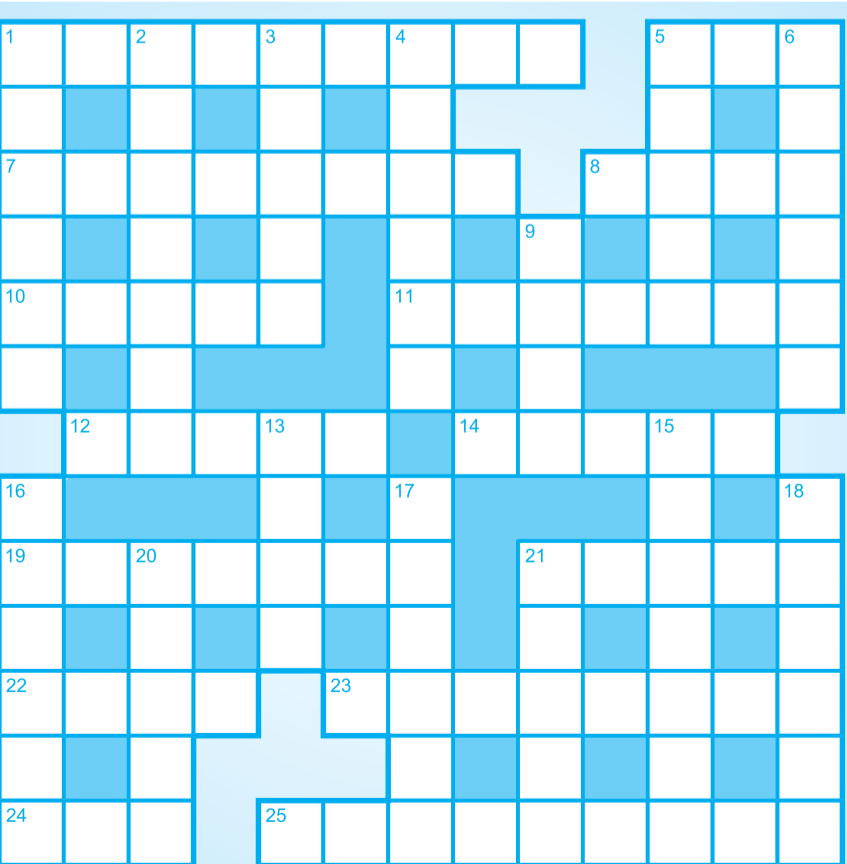
1.Çarlz Darvinin baxışlarına əsaslanan, Yer kürəsində üzvi aləmin materialist təkamül nəzəriyyəsi; 5.Vulkanik küldən yaranan, maqma mənşəli dağ süxuru; 7.İtaliyanın uşaq ədəbiyyatı yazıçısı Karlo Kollodinin qəhrəmanı. Bu qəhrəman yalançılığın rəmzi hesab edilir; 8.Estoniyada çay; 10.AI-

man pianoçusu, pedaqoqu və bəstəkarı; 11.Hərbi hissələrdə təşkil olunmuş müalicə məntəqəsi; 12.Dimdiyi, boğazı və ayaqları uzun köçəri iri bataqlıq quşu; 14.Rusiya Federasiyasının Krasnodar diyarında kurtort şəhəri; 19.Səs gücləndiricisi. Rusiyada mobil rabitə operatoru; 21.Pullu xidmət məqsədilə istifadə olunan sornişin və ya yük avtomobili; 22.Yunan mifologiyasında ayı tərənnum edən ilahə, 12 titandan biri; 23.Yaponiyada şəhər. Həmçinin idman motosikl markası; 24.Ağacdan, qamışdan ya da bürüncdən qayırılan üfləmə musiqi aləti; 25.Kimyəvi element. Lantanoidlərə mənsub nadir metal.

Tərtib etdi: Rafael

Qazetimizin ötən nömrəsində getmiş krossvordun cavabları:

Yuxarıdan aşağı: 1.Biplan; 2.Butilen; 3.İkona; 4.Fiasko; 5.Palau; 6.Məzmun; 9.Anan; 13.Rəis; 15.Aspirin; 16.Bofort; 17.Oktava; 18.Planer; 20.Enuqu; 21.Nidri.
Soldan sağa: 1.Bibliofil; 5.Pim; 7.Petronas; 8.Blüz; 10.Ablya; 11.Kenquru; 12.İnarə (Quliyeva); 14.Andar; 19.Obelisk; 21.Nepal; 22.Oğuz; 23.Mandarin; 24.Tiu; 25.Stasionar.

idman

«Tələbə kuboku»nun qalibi müəyyənləşdi

Xəbər verdiyimiz kimi, Azərbaycan Velosiped İdmanı Federasiyası «Azərbaycan gəncliyi 2011-2015-ci illərdə» Dövlət Proqramının müvafiq bəndinin icrası, velosiped idmanının daha da populyarlaşması və kütləviliyi, gənclərin asudə vaxtlarının səmərəli təşkili və sağlam həyat tərzinin təbliği məqsədilə yeni layihənin icrasına başlayıb.

Noyabrın 29-da Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetinin tələbə gənclər təşkilatı ilə əldə olunmuş razılığa əsasən, Veloparkda adı çəkilən ali təhsil ocağının fakültələrarası «Tələbə kuboku» yarışını keçirilib.

Komandaların tərkibi 4 nəfərdən (2 qız, 2 oğlan) ibarət olub. Es-tafet yarışında mübarizə aparən iştirakçılar velosiped və digər zəruri avadanlıqlarla təmin ediləblər. 16 komandanın iştirak etdiyi yarışın ilk

mərhələsindən sonra ən yaxşı nəticə göstərən 4 kollektiv müəyyənləşib və onlar final yürüşündə çempionluq uğrunda mübarizə aparıblar.

Gərgin keçən yekun yarışmasında universitetin kimya fakültəsinin komandası hamını qabaqlayaraq «Tələbə kuboku»nun qalibi olub. İkinci yeri tarix fakültəsinin, 3-cü yeri isə coğrafiya və ibtidai hərbi

hazırlıq fakültəsinin komandaları tutublar.

İlk 3 yeri tutan komandalar Azərbaycan Velosiped İdmanı Federasiyası tərəfindən, müvafiq ola-

raq, 200, 150 və 100 manat pul mükafatı, kubok, medal və diplomla təltif ediləblər.

Qeyd edək ki, Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetinin tələbələri arasında keçirilən bu yarış pilot layihə idi və yaxın aylarda digər ali təhsil ocaqları arasında ümumrespublika «Tələbə kuboku»nun təşkili də nəzərdə tutulur.

«Geoffroy-Guichard» stadionunda keçirilən oyunun 15-ci dəqiqəsində «Qarabağ»ın futbolçusu Vüqar Nadirov Maksim Medvedevin ötürməsinə mükəmməl qolla tamamlayıb. Altı dəqiqə sonra Riki van Volfsvinkel hesabı bərabərləşdirib. İslandiyalı baş hakim Kristinn Jakobssonun idarə etdiyi oyunun 22-ci dəqiqəsində Leroy Corc ikinci topu Fransa təmsilçisinin qarısından keçirsə də, ofsayd olduğu üçün qol qeydə alınmayıb. Görüşün ilk hissəsi 1:1 hesablı heç-heçə ilə başa çatıb.

Xatırladaq ki, «F» qrupunda qarşılaşmanın ikinci hissəsi

Güləş üzrə dostluq turniri

Bu ilin may ayında Azərbaycan Güləş Federasiyasının prezidenti Fəzail Məmmədovun Fransa Güləş Federasiyasının prezidenti Alain Bertolom ilə Parisdə keçirilən görüşü zamanı əldə olunmuş razılığa əsasən, dekabrın 4-də Parisdə Azərbaycan və Fransa güləşçiləri arasında dostluq turniri keçiriləcək.

Ümumilikdə 10 güləşçinin mübarizə aparacağı dostluq görüşündə 3 çökidə sərbəst, 3 çökidə yunan-Roma və 4 çökidə rəcəsinə qadın güləşçilər yarışacaqlar.

Sərbəst güləş yarışlarında Azərbaycan komandasını Mahmud Məhəmmədov (57 kq), Cəbrayıl Həsənov (74 kq) və Həmzət Osmanov (86 kq) tə-

sil edəcəklər. Qadın güləşində millimizin üzvlərindən Patimat Baqomedova (48 kq), Mariya Stadnik (53 kq), Alyona Kolesnik (55 kq) və Nataliya Snişin (58 kq) döşək üzərinə çıxacaqlar. Yunan-Roma güləşində isə Rövşən Bayramov (59 kq), Həsən Əliyev (66 kq) və İslam Abbasov (85 kq) fransız həmkarları ilə güclərini sınaqacaqlar.

«Qarabağ» fransızların arzusunu gözündə qoydu

Noyabrın 27-də futbol üzrə UEFA Avropa Liqası yarışlarının qrup mərhələsi çərçivəsində Azərbaycan çempionu «Qarabağ» komandası Fransada yerli «Sent-Etyen» kollektivi ilə qarşılaşıb.

«Sent-Etyen»in üstünlüyü şəraitində başlasa da, Qurban Qurbanovun yetirmələrinin əzmkarlığı sayəsində fransızların qələbə arzusu ürəklərində qalıb. Beləliklə, gərgin idman mübarizəsi şəraitində keçən görüş 1:1 hesabı ilə yekunlaşıb.

Xatırladaq ki, «F» qrupunda çıxış edən Ağdam klubu Bakıda

«Sent-Etyen» ilə qolsuz (0:0) bərabərə qalmışdı. Qrupun sonuncu qarşılaşmasında İtaliyanın məşhur «Inter» klubunu doğma divarlar arasında qəbul edəcək «Qarabağ» qalib gələcəyi təqdirdə, növbəti mərhələyə vəsiqə qazanmaqla, Azərbaycanın futbol tarixində ilk imza atacaq.

«Sent-Etyen»in üstünlüyü şəraitində başlasa da, Qurban Qurbanovun yetirmələrinin əzmkarlığı sayəsində fransızların qələbə arzusu ürəklərində qalıb. Beləliklə, gərgin idman mübarizəsi şəraitində keçən görüş 1:1 hesabı ilə yekunlaşıb.

mozaika

Zeytun

Zeytun yağının tərkibindəki bol doymamış yağ turşuları qanda sağlamlıq üçün zərərli xolesterinin səviyyəsini endirir və bununla da insan orqanizmində həyat üçün mühüm elementlərin tarazlığı təmin edilir.

Hələ qədim Yunanıstanda insan orqanizminə təsirini nəzərə alıb zeytun yağını maye qızıl adlandırdılar. Doymamış yağ turşuları ilə zəngin zeytun yağının istifadəsi ürək-damar xəstəliklərinin, diabetin, piylənmənin qarşısını alır.

Tədqiqatlar nəticəsində müəyyən olunmuşdur ki, zeytun yağı ürək-damar xəstəliklərinə tutulma riskini 40% azaldır. Böyük Britaniya, İtaliya, Yunanıstan, İspaniya, Fransanın 8200-dən çox sakininin iştirak etdiyi tədqiqatla mütəxəssislər iştirakçıların gündəlik qida rasionunu öyrənmişlər. Ən çox Britaniya sakinlərinin ürək xəstəliklərindən əziyyət çəkdiyi aşkarlanıb. Tədqiqatçılar bunu Britaniya sakinlərinin qidalarda heyvani yağlardan daha çox istifadə etmələri ilə izah ediblər. Aralıq dənizi ətrafında yaşayanlar isə qida rasionunda zeytun yağından

Süfrələrimizin keçilməz nemətlərindən biri də duza qoyulmuş zeytundur

Lazım olanlar: zeytun, qələvi, duz, fenolftalein

Zeytun həm kal, həm də yetmişmiş duzlanır. Kal zeytun dərilir və təmizlənir. Acılığı aradan qaldırmaq üçün qələvi məhluluna qoyulur. Bu məhlulda zeytun ancaq üç günə qala bilər. Bundan sonra məhluldan çıxarılıb axar su altında yuyulur və hər gün dəyişmək şərti ilə bir neçə gün təmiz suda saxlanılır. Qələvinin tamam yox olmasını bilmək üçün zeytunun biri kəsilir və içinə fenolftalein (apteklərdə satılan purgen dərmanından istifadə etmək olar) sürtülür. Zeytunun içi qırmızı

istifadə etdiklərinə görə ürək-damar xəstəliklərinə buradakı sa-

sa, deməli, qələvi təmizlənmişdir. Bundan sonra zeytunun üstünə duzlu su (1 litr qaynadılmış soyuq suya 50 qram duz) tökülüb turşumağa qoyulur. Turşuma vaxtı əmələ gələn qazın yaxşı çıxması üçün zeytun olan qabın qapağında deşik açılır və hər gün dəyişmək şərti ilə, ya da qapaqda bir neçə deşik açılır. Turşuma 15-20 gün çəkir. Bundan sonra zeytun hazır olur. Qələvini hazırlamaq üçün 10 litr suya 175-200 qram natrium və ya kalium qələvisi (potaş) qoyulub qarışdırılır.

kinlərdə, demək olar ki, rast gəlinmir.

sağlam həyat tərzi

Tənhalıq geni aşkar edilib

Çin alimləri insan psixologiyası məsələlərinə aydınlıq gətirməyə və müəyyən qrup insanlar arasında tənhalığın səbəbini müəyyən etməyə çalışıblar.

Sən demə, problemlərin bir hissəsini «tənhalıq geni» ilə izah etmək olar. Onun sahibləri başqalarına nisbətən 20 faiz daha çox həyatda tək qalırlar. Bu məlumatlar tələbələr arasında 600 könüllünün genetik materialının öyrənilməsi zamanı müəyyən edilib.

Alimlər 5-HTA1 geninin iki variasiyasını aşkar ediblər: «G» və «C» variantları. Tələbələrin anketinin tərtibi və psixoloji analizi göstərib ki, 5-HTA1 geninin «G» versiyasının sahibləri «C» versiyasının sahibləri ilə müqayisədə tənhalıqla daha çox üzləşiblər.

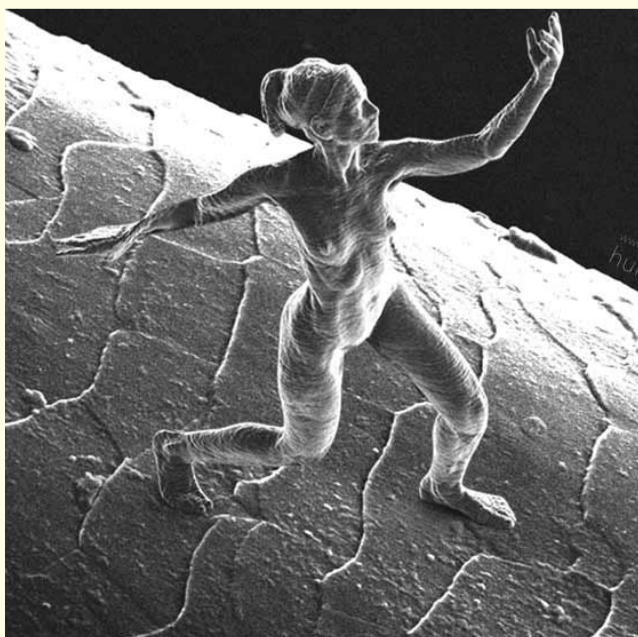
«G» versiyalı insanda xoş-

bəxtlik hormonu olan serotonin daha az əmələ gəlir və bu, ruh düşkünlüyünə, əsəbiliyyətə gətirib çıxarır. Sadəcə, belə insanlara sosial münasibətlər qurmaq çətin olur.

Söhbət hələlik insanın genetik aparatına müdaxilədən getmir. Alimlər öz həyatına daha müsbət yanaşmağı, yaxın və doğma insanlarla daha çox ünsiyyətə olmağı məsləhət görürlər.

Dünyanın ən kiçik heykəli

Amerikalı fizik-rəssam-eksperimentator Conti Qurvits dünyada ən kiçik orijinal heykəl yaradıb. İnamın alleqorik təsviri olan qadın fiqurunun ölçüsü 80x100x20 mikrondur. Onu iynə dəliyi yəni elektron mikroskopun köməyi ilə görmək mümkündür. 100 mikron hündürlüyündə olan qadın fiquru dünyanın ən kiçik heykəli elan edilib.

Dünyada bundan əvvəl də çox kiçik ölçülü heykəllər hazırlanıb. Lakin onlar qadın fiquru ilə müqayisədə nəhəng ölçüdədir. Belə fiqurlardan biri də Tayvanda hazırlanan pələng heykəlidir. Sənətkar «Pələng il»nin şərifinə hazırladığı heykəli orsayə gətirmək üçün 3 ay gündə 4 saat işləyib. Onun sözlərinə görə, ən çox pələngin qırmızı rəngdə olan dilini hazırlayanda əziyyət çəkib. Heykəlin hündürlüyü 1 millimetrdir.

maraqlı

Üç mükafat

«Azərbaycanfilm» kinostudiyasında istehsal olunan «Nabat» bədii filmi 63-cü Mannheim-Heydelberq Beynəlxalq film festivalında (International Filmfestival Mannheim-Heidelberg) üç mükafata layiq görüldü.

Müsabiqənin müstəqil beynəlxalq münisiflər heyətinin rəyinə əsasən, filmimizə insan əzmiyyətinin hekayəsini təsirli və ümumdünyəvi şəkildə əks etdirən ən yaxşı ekran əsəri kimi Mannheim-Heydelberq Beynəlxalq film festivalının «Mannheim-Heydelberq mükafatı» (Mannheim-Heidelberg Award) verilib. Bu, festivalın üç əsas mükafatından biridir.

«Nabat» bədii filmi həmçinin festivalın nüfuzlu «Beynəlxalq kinotənqidçilər mükafatı»na (International Film Critics' Prize) layiq görüldü. Münisiflər heyətinin rə-

mi rəyinə görə, bu mükafat rejissorun müharibə zamanı yaşlı qadının sədaqətli, mərhəmətli və təkbaşına müqavimətini xüsusilə şəkildə göstərməklə yanaşı, həm də film dilinin təkrarlanmaz üslubundan istifadə etdiyi üçün verilib.

Bu mükafatlarla yanaşı, filmimizə Fransa, Almaniya, İsveç və Avstriyadan olan münisiflər heyətinin rəyinə əsasən «Ecumenical Jury Award»a təqdim olunub.

Mükafatların təqdim olunma mərasimində filmin rejissoru və ssenari müəllifi Elçin Musaoğlu iştirak edib.

Qeyd edək ki, 2014-ci ildə istehsal olunan «Nabat» filminin ssenari müəllifləri Elxan Nəbiyev və Elçin Musaoğlu, quruluşçu rejissoru Elçin Musaoğlu, quruluşçu operatoru Əbdülrəhim Bəşərat, qu-

ruluşçu rəssamı Şahin Həsənlı, prodüseri Müşfiq Hətəmovdur.

Ekran əsərində baş rolları Fatimə Motamed Arya, Vidadi Əliyev, Sabir Məmmədov, Fərhad İsrafilov və digərləri canlandırdılar.

Müdrüklər deyib ki...

«Həyatdakı ən böyük zəfər heç zaman yıxılmamaqda deyil, hər yıxılanda ayağa qalxa bilməkdir».

Nelson Mandela (1918-2013)

